

Verstevig het netwerk

**Onderzoek naar het armoedebeleid in Boxtel en de
uitvoering daarvan**

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
A. BESTUURLIJKE NOTA	
1. Aanleiding, vraagstelling, normenkader en aanpak	3
2. Conclusies uit het onderzoek	6
3. Aanbevelingen	10
4. Reactie college en nawoord RKC	13
 B. NOTA VAN BEVINDINGEN	
1. Feiten en cijfers over de armoede	16
2. Beleid	17
3. Realisatie van beleid	26
4. Rollen en samenspel	37

Leeswijzer

Deel A betreft de bestuurlijke nota waarin de doelstelling van het onderzoek, de aanpak, de conclusies en aanbevelingen en de bestuurlijke reactie van het college is opgenomen inclusief het nawoord van de rekenkamercommissie.

Deel B is de nota van bevindingen, waarin de antwoorden op deelvragen van het onderzoek worden gegeven.

A. BESTUURLIJKE NOTA

1. Aanleiding, vraagstelling, normenkader en aanpak

1.1 Aanleiding

In de bijeenkomst van het presidium in 2021 is met de Rekenkamercommissie (RKC) gesproken over mogelijke onderzoeksonderwerpen voor de komende periode. Daarbij is gebleken dat er grote belangstelling bestond voor een onderzoek naar het armoedebeleid van Boxtel door de RKC. Met recente ontwikkelingen in de sfeer van inflatie, prijsstijgingen, energiekosten e.d. is de urgentie van dit onderwerp alleen maar toegenomen. Op basis van een eerste verkennend onderzoek naar het thema armoede is gebleken dat het huidige beleidsplan armoede (2018-2021) op 31 december 2021 is afgelopen. Voor de komende jaren zullen de beleidsrichtingen en de aanpak opnieuw moeten worden benoemd. Het rekenkameronderzoek biedt handvatten voor de aanpak van de armoede in de nieuwe beleidsperiode.

1.2 Doel, vraagstelling en onderzoeksvragen

Met het onderzoek wordt beoogd inzicht te krijgen in het armoedebeleid in Boxtel, de resultaten van dit beleid en de ervaringen hiermee.

Voor dit onderzoek is de volgende hoofdvraag geformuleerd.

Op welke wijze wordt in Boxtel inhoud gegeven aan het armoedebeleid, welke doelen en doelgroepen worden daarbij gehanteerd, wie speelt daarbij welke rol en welke resultaten worden geboekt?

De uitwerking ervan vindt plaats aan de hand van de volgende deelvragen.

Deelvragen	
1	Hoe zien de feiten en cijfers over armoede eruit?
2	Welk beleid is er geformuleerd over armoede?
3	In welke mate en op welke wijze wordt het beleid gerealiseerd?
4	Hoe zien de rollen en het samenspel bij beleidsvorming en uitvoering eruit?

Op basis van de beantwoording van deze vragen worden conclusies getrokken en volgen aanbevelingen voor beleid en uitvoering.

1.3 Aanpak

De uitwerking van de hierboven genoemde thema's heeft via meerdere lijnen en bronnen plaatsgevonden, zoals hieronder aangegeven.

1. Documentenanalyse

Het gaat hierbij om zowel landelijke documenten (Waar staat je gemeente, rapporten van SCP, SER, Divosa en Armoedefonds) over armoede als de relevante Boxtelse documenten (coalitieakkoord Boxtel, beleidsnota's, raadsinformatiebrieven, verordeningen, begrotingen en beleidsregels, e.d.). We hebben ook kennisgenomen van het onderzoek van de RKC Sint-Michielsgestel naar armoede in 2020.

2. Normenkader

Voor dit onderzoek is een normenkader opgesteld. In het normenkader zijn de te onderzoeken aspecten benoemd en zijn normen geformuleerd om tot een objectieve beantwoording van de onderzoeksvragen te komen. Aan de hand van dit normenkader is de huidige werkelijkheid getoetst en beoordeeld.

3. Interviews met ambtenaren en wethouder

Om de resultaten van de documentenanalyse te verdiepen, te verscherpen en van context te voorzien, zijn interviews gehouden. Het gaat hierbij om managers, beleidsmedewerker en uitvoerende medewerkers sociaal domein van MijnGemeenteDichtbij en de verantwoordelijk wethouder, die een belangrijke rol spelen bij het armoedevraagstuk in Boxtel, zowel in beleidsbepalende als uitvoerende zin.

4. Gesprekken met de doelgroep

De RKC sprak met inwoners die op het terrein van armoede en schulden met de gemeente te maken hebben of hebben gehad. Bij deze gesprekken ging het erom meer kwalitatieve informatie te verkrijgen over de doelgroep, over de inzet van de instrumenten, over de ondersteuning en begeleiding van de gemeente, welke problemen zij ondervinden, de drempels waar ze tegenaan lopen en de kansen en successen. Het gaat hierbij zowel om goede als minder goede ervaringen.

5. Gesprekken ketenpartners

Er zijn veel gesprekken geweest met professionele en vrijwilligersorganisaties die met de doelgroep werken: Woonstichting JOOST, Contourde Twern Boxtel (Bureau Sociaal Raadslieden, Algemeen maatschappelijk werk, Bureau Nieuwkomers), bewindvoerders, Adviesraad Sociaal Domein, KBO (Boxtel, Liempde en Esch), Vincentius vereniging, Stichting Leergeld en Voedselbank Boxtel.

In deze gesprekken ging het erom meer kwalitatieve informatie te verkrijgen over de werkzaamheden van de verschillende partners, over de ondersteuning en begeleiding die zij bieden, over samenwerking met de gemeente en met elkaar, welke problemen zij ondervinden, de drempels waar ze tegenaan lopen en de kansen en successen.

6. Werksessie met alle betrokkenen

Op 7 april is een werksessie georganiseerd met vertegenwoordigers vanuit de raad, college en ambtelijke organisatie alsook stakeholders, die een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van het armoedebeleid. Daarbij is op basis van de eerste bevindingen van de RKC gesproken over de belangrijkste aandachtspunten en mogelijke oplossingsrichtingen.

7. Concept-rapportage

Op basis van de voorafgaande informatiebronnen is de concept-rapportage opgesteld. In de rapportage wordt onderscheid gemaakt in een bestuurlijk kernrapport met conclusies en aanbevelingen en een meer uitgebreide rapportage van de bevindingen.

8. Procedure voor en wederhoor

De concept rapportage is aan het College van B&W aangeboden ter verificatie van de feiten alsook om een bestuurlijke reactie te verkrijgen.

9. Eindrapport en behandeling in de gemeenteraad

In een nawoord gaat de RKC in op de reactie van het College van B&W en heeft het definitieve rapport via de griffie aangeboden ter behandeling in de gemeenteraad.

1.4 Normenkader

In het onderzoek is – gekoppeld aan de onderzoeksvragen – onderstaand normenkader gebruikt. De normen vormen de meetlat aan de hand waarvan wordt gekomen tot beoordeling van het beleid, de beleidsrealisatie en het samenspel.

Onderzoeksvragen		Normen
1	Over feiten en cijfers	Hiervoor worden geen normen gehanteerd.
2	Over het beleid	2.1 Er zijn ambities en doelen geformuleerd over het armoedebeleid, die duidelijk en concreet richting geven aan het gemeentelijk handelen. 2.2 In het beleid zijn de doelgroepen van het armoedebeleid omschreven. 2.3 Het beleid laat een integrale aanpak zien, waarin de verschillende beleidsvelden zijn verbonden. 2.4 In het beleid zijn de rollen van de verschillende betrokken spelers aangegeven. 2.5 De in te zetten regelingen en instrumenten voor de beleidsuitvoering zijn benoemd. 2.6 Er zijn afspraken gemaakt over de monitoring van het beleid.
3	Over de realisatie van beleid	3.1 Het uitgezette beleid wordt daadwerkelijk gerealiseerd in termen van doelen, instrumenten, middelen en bereik van de doelgroepen. 3.2 De uitvoering van het beleid laat een integrale aanpak zien. 3.3 De doelgroepen van het beleid zijn tevreden. 3.4 Het beleid wordt actief gemonitord om na te gaan of doelstellingen worden gerealiseerd en of er bijstellingen wenselijk of nodig zijn.
4	Over de rollen en het samenspel bij beleidsvorming en uitvoering	4.1 De verschillende betrokken spelers vervullen hun rol conform het beleid. 4.2 Het college brengt de raad in positie om hun rol als kadersteller, controleur en volksvertegenwoordiger goed te vervullen. Het gaat hierbij vooral ook om juiste en tijdige informatievoorziening. 4.3 De raad pakt deze rollen ook daadwerkelijk op. 4.4 Binnen de ambtelijke organisatie is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is en die verantwoordelijkheid wordt ook waargemaakt. 4.5 Het samenspel met stakeholders is duidelijk aangegeven en er wordt ook conform gehandeld.

2. Conclusies

2.1 Beantwoording van de centrale vraag

De hoofdvraagstelling van dit onderzoek is:

Op welke wijze wordt in Boxtel inhoud gegeven aan het armoedebelaid, welke doelen en doelgroepen worden daarbij gehanteerd, wie speelt daarbij welke rol en welke resultaten worden geboekt?

Een samenvattend antwoord op deze hoofdvraag, met een kleine opstap naar de aanbevelingen, luidt als volgt.

De gemeente Boxtel heeft afgelopen jaren serieus werk gemaakt van de uitvoering van de Nota Armoedebelaid. Hoewel de doelen van het beleid geen strakke doorvertaling kenden in beoogde effecten en aan de doelen gekoppelde uitvoeringsacties en dat er geen systematische monitoring heeft plaatsgevonden, zijn duidelijk herkenbare stappen gezet in de vastgestelde beleidsrichtingen. Dit geldt in het bijzonder voor de uitvoering van de regelingen en voorzieningen en wat minder voor de aangekondigde vernieuwingen in het beleid, zoals inspelen op de verborgen armoede, vroegsignalering en preventie. De hoge werkdruk en veel personele wisselingen spelen hierbij een grote rol.

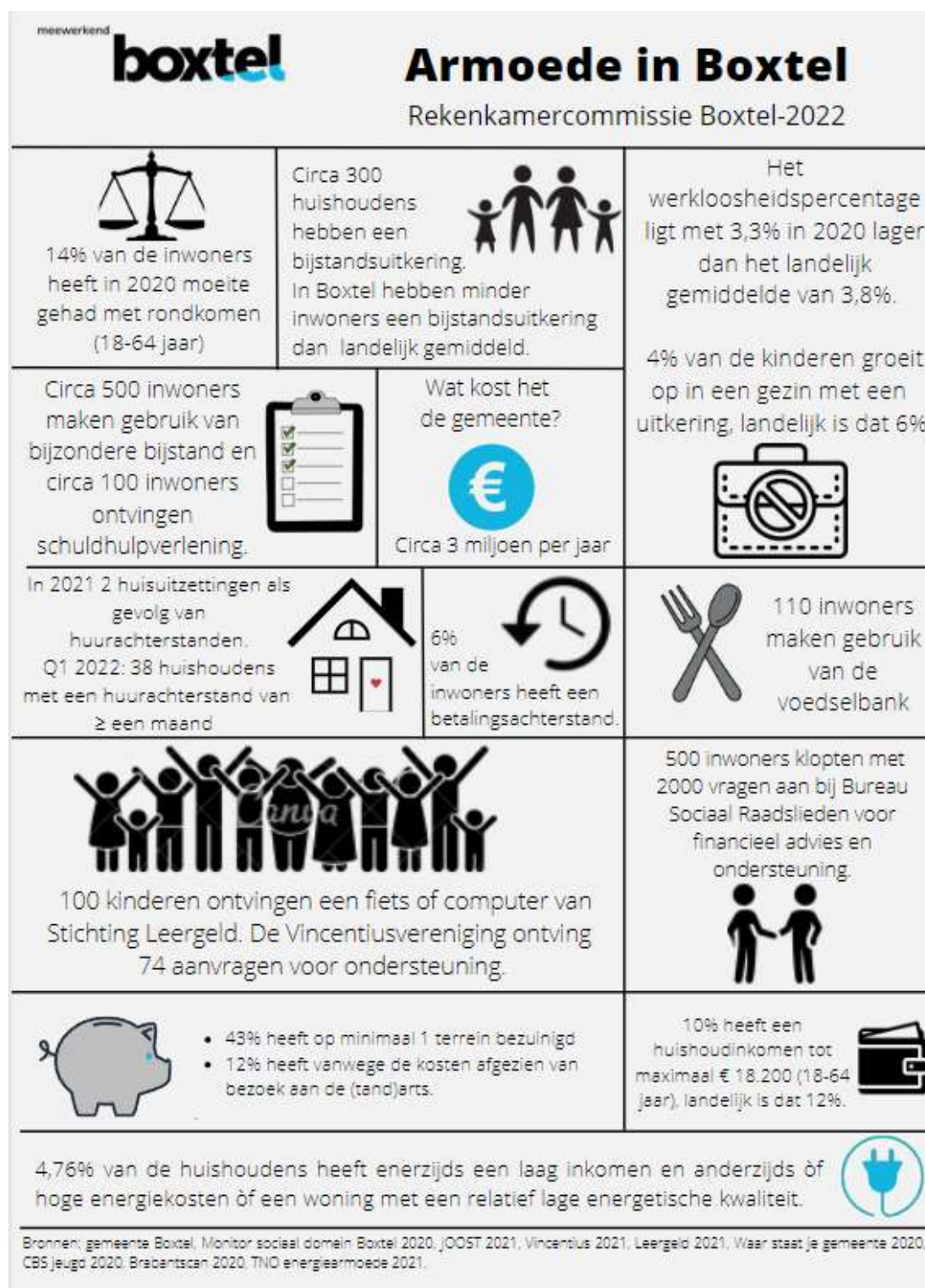
Er is echter ook nog het nodige werk aan de winkel, zoals:

- Een meer responsieve houding van de gemeente en een stimulerende rol in de realisatie van een Buxtels armoedenetwerk. Een dergelijk netwerk, waarin de Buxtelse organisaties samen komen om inwoners te helpen bij het verlichten, voorkomen en bestrijden van armoede, kan een prima rol spelen bij de actualisering van het beleid. Maar vooral ook om te komen tot afstemming over de uitvoeringsacties en de rolverdeling daarbij.
- Het meer helder formuleren van actuele doelen voor het armoedebelaid, de daarbij te behalen resultaten (in termen van maatschappelijke effecten en te ondernemen activiteiten);
- Een daaraan gekoppelde monitoring van het beleid en vooral ook van de uitvoering;
- De intensivering van de samenwerking, zowel intern als extern. Om de integraliteit te versterken is aandacht nodig voor het interne netwerk; het gaat hierbij om een intensievere afstemming en samenwerking tussen verschillende teams, zowel qua beleid als qua uitvoering. Daarnaast is het zaak de banden met de spelers in het externe netwerk aan te halen. In eerste instantie door in coproductie te werken bij de actualisering van het armoedebelaid en vooral ook in de uitvoering, gelet op de grote rol daarin van deze externe spelers. De professionele organisaties in het veld (bijvoorbeeld ContourdeTwern en woonstichting JOOST) en vooral ook vrijwilligersorganisaties (zoals Vincentiusvereniging, Voedselbank, Stichting Leergeld, e.d.) zijn cruciaal bij de uitvoering van het beleid. Belangrijk is hun rol als ondersteuner, coach, wegwijzer en helper bij het stellen van de hulpvraag. In die rollen gaan zij 'even naast de inwoner zitten en bieden een luisterend oor'. De RKC heeft daar prachtige voorbeelden van gezien en vrijwilligers daarover ook gecompimenteerd. De uitvoeringskracht van deze vrijwilligers is van grote betekenis in de praktijk van de uitvoering van het armoedebelaid.

Gelet op deze aandachtspunten vormt de titel van het rapport 'Verstevig het netwerk' een belangrijke opgave!

2.2 Feiten en cijfers over de armoede in Boxtel

De armoedesituatie in Boxtel is gunstiger dan de landelijke situatie. In vergelijking met Sint-Michielsgestel is de situatie echter ongunstiger. In dat opzicht heeft Boxtel meer een stedelijk profiel en Sint-Michielsgestel meer het karakter van een suburbane gemeente. In de volgende infografic zijn enkele kerncijfers over de armoedesituatie in Boxtel opgenomen.



2.3 Beleid

Uit de analyse van de bevindingen over het beleid zijn de volgende conclusies getrokken:

- Met de Nota Armoedebeluid 2018-2021 heeft Bortel het beleid uitgezet en duidelijk richting gegeven aan de aanpak van de armoede. De beleidsnota liep af op 31 december 2021, actualisering van het beleid is nu wel geboden.
- Als doelgroepen voor het armoedebeluid zijn benoemd: minimahuishoudens, jongeren en inwoners met dreigende schulden. Het valt op dat de 'inwoners met complexe schulden' niet expliciet als doelgroep is benoemd.
- In de Nota Armoedebeluid wordt verwezen naar de samenhang met thema's als Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet. Ook in andere - verwante - beleidsnota's klinkt de beleidsmatige wens van een integrale aanpak duidelijk door.
- De rollen van de verschillende betrokken gemeentelijke spelers zoals raad, college en ambtelijke organisatie zijn nauwelijks uitgewerkt. De verwachte rollen van externe organisaties worden ten dele benoemd.
- De benodigde instrumenten en regelingen voor het armoedebeluid krijgen expliciet aandacht.
- De financiële paragraaf, die is opgenomen in de beleidsnota, is niet compleet. Zo worden bijvoorbeeld het budget schulddienstverlening en de subsidies aan de ketenpartners niet genoemd.
- In het kader van het armoedebeluid zijn geen afspraken gemaakt over de monitoring. Daarmee wordt niet inzichtelijk in welke mate de uitvoering verloopt volgens het vastgestelde armoedebeluid en of de beoogde effecten worden behaald. Ondermeer uit de hiervoor gepresenteerde Infographic kunnen indicatoren voor deze monitoring worden afgeleid.
- Er is geen expliciete koppeling tussen de financiële begroting en het aantal inwoners dat met de inzet van de gemeentelijke middelen geholpen wordt.

2.4 Realisatie van beleid

Uit de analyse van de bevindingen over de realisatie van het beleid zijn de volgende conclusies getrokken:

- De doelen voor het armoedebeluid zijn niet systematisch doorvertaald in beoogde effecten en de daaraan gekoppelde inspanningen. Dat maakt het lastig inzicht te geven in de doelrealisatie. Wel kunnen indicaties worden gegeven van datgene wat er daadwerkelijk gebeurt in de uitvoering van het armoedebeluid.
- De uitvoering van de regelingen in de sfeer van het armoedebeluid vindt plaats conform de afgesproken spelregels. Voort kan uit het overzicht van gerealiseerde activiteiten en projecten worden opgemaakt dat een groot aantal daarvan daadwerkelijk ter hand is genomen. Waar dat niet is gebeurd, wordt de beperkte ambtelijke capaciteit vaak als reden genoemd.
- Voorgaande conclusie laat onverlet dat een aantal aandachtspunten naar voren is gekomen, die kunnen bijdragen aan een meer effectieve aanpak en uitvoering van armoedebeluid, zoals: meer oog voor de verborgen armoede, een stevigere inzet op vroegsignalering en preventieve schulphulpverlening, een sterkere responsiviteit en faciliterende rol van de gemeente.
- Via de in 2019 ingestelde wijkteams wordt beoogd een meer integrale aanpak te realiseren. De kanteling van teamleiders per domein naar wijkteammanagers per wijkteam is gaande.
- Naast de roep om een goede interne afstemming wordt ook anderszins aandacht gevraagd voor de integraliteit: het scherper in het vizier nemen van de totale

leefsituatie van het huishouden en vandaaruit creatief kijken naar oplossingen, in plaats van rigide denken vanuit de afzonderlijke regelingen.

- Uit de ervaringen van de doelgroepen komt een wisselend beeld qua tevredenheid naar voren. De gemeente wordt door gebruikers en organisaties ruimhartig genoemd en meewerkend. De wachttijden worden op onderdelen wel als zorgelijk beoordeeld: het aantal weken dat het duurt voordat een inwoner een gesprek krijgt en de tijd die nodig is om tot een besluit te nemen, duren soms lang. Ook wordt gewezen op het belang om meer te werken op basis van vertrouwen en daarbij een integrale aanpak te hanteren. De hoge werkdruk en de vele personele wisselingen spelen hierbij overigens een rol.
- Daarnaast komen vanuit de doelgroep en ook uit gesprekken met de vrijwilligersorganisaties als aandachtspunten naar voren:
 - meer (h)erkenning van de diversiteit van de doelgroep en de problemen en daarop afgestemd maatwerk;
 - meer speuren naar de verborgen armoede en de langdurige onzichtbaarheid van de armoede alsook helpen bij het stellen van de hulpvraag. Dit is vooral ook nodig, gelet op de vaak voorkomende schaamte voor de armoede.
 - de rol van vrijwilligers en professionele spelers benutten en stimuleren, waar het gaat om het vroegtijdig bereiken van de doelgroepen, vooral ook omdat de traditionele communicatiekanalen beperkt werken. In het bijzonder anderstaligen zijn op die wijze moeilijk bereikbaar. Om die inwoners beter te kunnen bereiken en dichterbij de armoedeproblemen te komen, spelen vrijwilligersorganisaties door hun werk in de praktijk en hun nabijheid een belangrijke rol.
- Een eerste verkenning naar landelijke voorbeelden van de invoering van een 'Meedoenpas' in Boxtel levert geen eenduidig beeld op. In het algemeen gaat het bij dergelijke meedoen passen om de ondersteuning van mensen met een laag inkomen. Vanuit het idee dat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen aan culturele, sportieve of sociale activiteiten. De voorstanders wijzen op aspecten als: drempels voor participatie worden verlaagd, de pas vormt een inkomensbewijs voor minima (waardoor een inkomenstoets bij een nieuw loket niet nodig is), meer organisaties worden betrokken bij de doelgroep. De bedenkingen hebben vooral betrekking op: het stigmatiserend karakter van de pas, vaak arbitraire grenzen en geen maatwerk op individuele huishoudens en de in- en uitvoeringskosten.
- Uit het meerjaren financieel overzicht van de gemeente blijkt dat in de jaren 2018 t/m 2021 jaarlijks een bedrag van circa 3 miljoen euro beschikbaar is dat nagenoeg geheel wordt besteed.

2.5 Rollen en samenspel

Uit de analyse van de bevindingen over de rollen en het samenspel zijn de volgende conclusies getrokken:

- De rolverdeling voor het armoedebelief volgt de reguliere taakverdeling binnen de organisatie. De rollen rondom de uitvoering van de regelingen zijn helder en over het algemeen goed opgepakt. Dat geldt minder voor de uitvoering van de activiteiten op beleidsmatig terrein. Het gaat hierbij vooral om de onderlinge afstemming tussen de beleidsvelden jeugd, wmo en participatie. Bij de huishoudens in een armoedesituatie gaat het immers vaak om meervoudige problemen. Dat vraagt om een integrale beleidsmatige aanpak en maatwerk. Daar is nog winst te behalen. Met de instelling van de wijkteams wordt beoogd het (interne) samenspel te intensiveren en de

integrale aanpak te versterken. Een verder doorontwikkeling hiervan in de praktijk is nog nodig.

- Het samenspel tussen raad en college krijgt vorm via de P&C cyclus. Daarbuiten zijn specifiek voor het armoedebeleid door het college geen voorstellen aan de raad aangereikt en de raad heeft daar zelf ook niet om gevraagd. De monitor sociaal domein voorziet hierin ook niet, omdat hierin over het armoedebeleid weinig relevante beleidsinformatie is opgenomen.
- In het samenspel met stakeholders komen de volgende aandachtspunten naar voren:
 - De verschillende stakeholders vervullen een cruciale rol bij de uitvoering van het armoedebeleid.
 - Van de gemeente wordt een stevigere faciliterende rol en een meer responsieve houding verwacht.
 - Een voortvarende mobilisering van het Armoedenetwerk helpt in veel opzichten: een bundeling van kennis en uitvoerend vermogen, een meer afgestemde beleidsuitvoering, een betere blik op de verborgen armoede en de vroegsignalering, een beter zicht op de uitvoering en daarbij optredende problemen alsook eventuele bijstellingswensen van het beleid.
 - Er bestaat groot draagvlak bij de verschillende spelers voor een dergelijk armoedenetwerk. Toch zijn er ook nog wel accentverschillen in de opvattingen over dit netwerk. Wat betreft de samenstelling zijn sommige spelers voorstander van een kernnetwerk, met daarin vertegenwoordigers van gemeente, Contourde Twern, Woonstichting JOOST, Vincentius, Voedselbank en Stichting Leergeld. Enkele keren per jaar zou een bredere netwerkbijeenkomst kunnen worden georganiseerd, waarbij ook andere spelers aansluiten. Ook over het trekkerschap van dit netwerk bestaat op dit moment nog onduidelijkheid: moet dat de gemeente of ContourdeTwern (in opdracht van de gemeente) zijn? Over het voorzitterschap worden ook varianten genoemd die nader verkend moeten worden.

3. Aanbevelingen

Op basis van de bevindingen en conclusies worden de volgende aanbevelingen geformuleerd.

3.1

Geef als raad opdracht aan het college om te komen tot een geactualiseerde beleidsnota armoedebeleid met een uitvoeringsagenda en betrek daarbij onderstaande overwegingen.

Overwegingen:

- De vigerende beleidsnota armoedebeleid is met ingang van 2022 verstreken.
- Steek de energie bij de actualisering hiervan niet zozeer in het zoeken naar nieuwe doelen, maar meer in een consequente doorvertaling naar beoogde effecten, daaraan gekoppelde uitvoeringsacties en de wijze van monitoring. Een doorvertaling dus naar een uitvoeringsagenda met daarin opgenomen de acties per jaar.
- Bij de monitoring gaat het zowel om de beoogde effecten van het beleid (outcome) alsook de daadwerkelijk gerealiseerde projecten en activiteiten (output).
- Geef daarbij voor de spelers binnen de gemeente expliciet aan welke rol van hen verwacht (raad, college, teams MijnGemeenteDichtbij).

- Betrek de professionele organisaties en vrijwilligersorganisaties uitdrukkelijk bij de opstelling van de nieuwe beleidsnota en uitvoeringsagenda, gelet ook op hun grote rol in de uitvoering van het beleid.
- Met een uitvoeringsagenda delen raad, college, ambtelijke organisatie, maar ook de stakeholders een gemeenschappelijk zicht op de uitvoering van het armoedebeleid. In dit programma kunnen ook de 'eigenaren' van de uitvoeringsacties worden benoemd.
- Daarbinnen kan ook gezamenlijk aan de monitoring inhoud worden gegeven.

3.2

Herken, erken en gebruik, als raad en college, de grote uitvoeringskracht van de in veld actieve professionals en vooral ook de vrijwilligersorganisaties bij de uitvoering van het armoedebeleid.

Overwegingen:

- Deze professionele en vrijwilligersorganisaties spelen een grote rol in de uitvoering van het armoedebeleid. Daarbij is hun uitvoeringskracht groot.
- Het vermogen van deze spelers om dieper in de samenleving te opereren is van grote betekenis: voor het de begeleiding van inwoners, het wijzen van wegen, het helpen de hulpvraag te stellen, het realiseren van ontmoeting, de vroegtijdige signalering van armoede, e.d.
- In de onder 3.1 voorgestelde uitvoeringsagenda kunnen hierover nader afspraken worden gemaakt. De te ondernemen projecten en activiteiten kunnen daarbij worden 'verdeeld'.

3.3

Mobiliseer, als college van B&W en ambtelijke organisatie, zo voortvarend mogelijk het Armoedenetwerk en gebruik de uitvoeringskracht van de spelers in dit netwerk.

Overwegingen:

- Er bestaat groot draagvlak voor de instelling van een armoedenetwerk. Overigens bestaat over de samenstelling (breed of meer compact), het trekkerschap en het voorzitterschap nog geen gedeeld beeld. Ook zijn nog nadere afspraken nodig over de rolverdeling tussen de gemeente en Contourde Twern, gelet op het feit dat de verwachtingen naar elkaar toe niet corresponderen over wie welke rol pakt.
- De responsiviteit van de gemeente wordt in veel gesprekken als 'matig' gekwalificeerd. Dit heeft soms betrekking op het lang moeten wachten bij de uitvoering van specifieke regelingen, maar vooral ook met het maken van afspraken over de uitvoering van het beleid en de onderlinge afstemming. Een stevigere faciliterende rol en een meer uitnodigende houding wordt in deze verwacht door de stakeholders.
- Door de meest betrokken spelers te organiseren in een dergelijk Armoedenetwerk ontstaat mogelijkheden als: bundeling van de her en der georganiseerde uitvoeringskracht, afstemming in activiteiten, het delen van kennis, monitoring van de uitvoering en de voortgang in het uitgezette beleid.

3.4

Gebruik de onlangs ingestelde wijkteams als voertuigen en motoren voor de versterking van de integrale aanpak.

Overwegingen:

- Een verdere doorontwikkeling van de in 2019 ingestelde wijkteams is nodig voor een meer integrale aanpak. Met een kanteling van teamleiders per domein naar wijkteammanagers per wijkteam ontstaan kansen voor een meer integrale aanpak. Ook het werken met één geautomatiseerd klantdossier vormt een goede stap om een integrale aanpak een stap dichterbij te brengen.
- In het onderzoek komt naar voren dat hier nog echt winst is te boeken, bijvoorbeeld door:
 - 1 (vaste) contactpersoon per huishouden bij langdurige/wisselende problematiek;
 - minder denken en handelen vanuit afzonderlijke regelingen maar handelen voor de totale leefsituatie van huishoudens;
 - werken vanuit vertrouwen in inwoners in plaats van wantrouwen;
 - minder administratieve lasten;
 - klantproces duidelijk beschrijven;
 - tijd voor het goede gesprek met de inwoner; persoonlijk contact, gezien en gehoord worden, de menselijke maat.

3.5

Bezie, als raad en college, de mogelijkheden van de zogenaamde POK middelen in relatie met de nieuwe beleidsnotitie Armoedebeleid en de bijbehorende uitvoeringsagenda.

Overwegingen:

- Onlangs is een nieuwe financiële regeling door het rijk vastgesteld naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK).
- Deze POK-middelen (voor de periode 2022-2027) kunnen worden ingezet voor onder andere versterking wijkteams en integraal werken sociaal domein.
- Of en de mate waarin deze regeling in Boxtel wordt ingezet in de aanpak van armoede is uiteraard niet aan de RKC. Het gaat hier om een bestuurlijk politieke keuze. De RKC wil het wel signaleren.

3.6

Maak, als college en ambtelijke organisatie, een nadere verkenning over de invoering van een 'Meedoenpas' voor Boxtel, in relatie met de in de nieuwe beleidsnotitie te formuleren instrumenten voor uitvoering van het armoedebeleid.

Overwegingen:

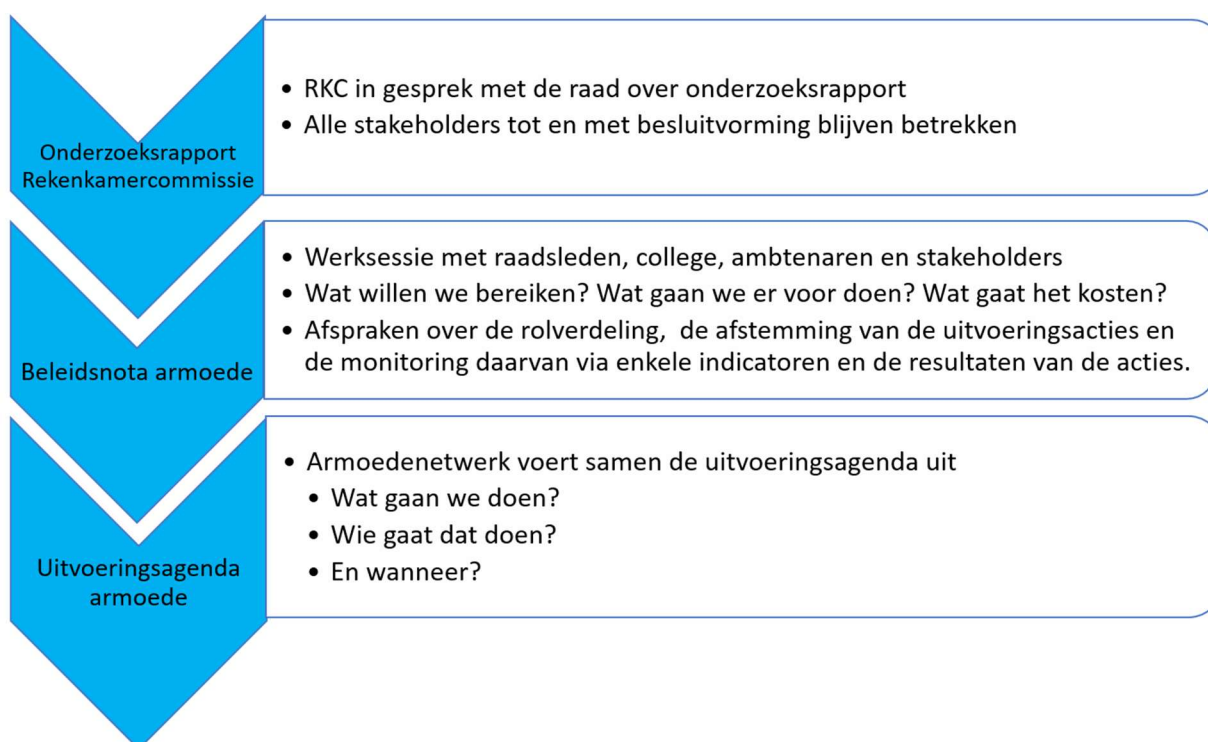
- In verschillende gesprekken is aandacht gevraagd voor de wenselijkheid van een Boxtelse Meedoenpas. Hoewel het onderzoek daar niet op gericht was, wil de RKC wel enkele overwegingen meegeven.
- Uit de gesprekken en na bestudering van andere voorbeelden in het land, is geen eenduidige conclusie te trekken. Voorstanders wijzen op aspecten als: verlaging van drempels voor participatie, inkomensbewijs dat toetsing bij nieuw loket overbodig maakt, grotere betrokkenheid van meer organisaties bij het armoedebeleid. Tegenstanders wijzen op: de stigmatiserende werking, het hanteren van arbitraire grenzen, het ontbreken van maatwerk en de kosten voor in- en uitvoering van een dergelijke pas.
- Een nadere verkenning en afweging in relatie met andere in te zetten instrumenten voor het armoedebeleid, ligt dan ook voor de hand.

Ten slotte

De RKC is graag bereid, om in het verlengde van dit onderzoek, een begeleidende en ondersteunende rol te spelen bij de eerstvolgende stappen in de realisatie van de aanbevelingen. Het gaat daarbij vooral om zaken als het goed op- en inrichten van het armoedenetwerk en het gezamenlijk opstellen van een uitvoeringsagenda inclusief het samen formuleren en toewijzen van de actiepunten.

De RKC vat dit op als een vorm van nazorg en doorwerking bij dit onderzoek. Dit rekenkameronderzoek heeft een basis gelegd om de volgende stap te zetten door de gesprekken met inwoners uit de doelgroep en de intermediaire organisaties. En nu doorpakken! Het gaat de RKC niet om het aanbieden van rapporten, maar vooral om daadwerkelijke verbeteringen te realiseren in het beleid en de uitvoering daarvan.

Visueel vormgegeven ziet de RKC de volgende route.



4. Bestuurlijke reactie en nawoord RKC

4.1 Reactie college van B&W

In het kader van de hoor- en wederhoorprocedure heeft de RKC op 20 april 2022 het conceptrapport aangeboden aan het college van B&W.

Ter toelichting op het conceptrapport is 18 mei gesproken tussen vertegenwoordigers van het college, de ambtelijke organisatie en de RKC.

In de vergadering van 30 augustus 2022 heeft het college de volgende reactie gegeven:

‘Onlangs heeft uw Rekenkamercommissie het rapport ‘Verstevig het netwerk’ uitgebracht, een onderzoek naar het armoedebelief in Boxtel en de uitvoering daarvan.

U heeft ons verzocht om eventuele tekstuele fouten aan te geven en tevens om te reageren op de gemaakte aanbevelingen.

Wij hebben het rapport gezamenlijk met u doorgenomen en de door ons opgemerkte tekstuele opmerkingen al gegeven. In aanvulling daarop: bij aanbeveling 3:4 staat als MGD . Kunnen deze twee woordjes worden verwijderd.

Tijdens dit gesprek hebben wij u ook aangegeven dat naar onze mening de gemeente Boxtel in vergelijking met andere gemeenten ruimhartig armoedebeloid voert. Dit wordt als zodanig niet genoemd/gekwantificeerd in het concept-rapport.

Zoals met u is besproken nemen wij de aanbevelingen 3:1 tot en met 3:6 in principe over voor zover die gericht zijn aan ons college. Wij zien met u de noodzaak om op korte termijn actie te ondernemen met betrekking tot uw aanbevelingen. Binnenkort informeren wij u over ons actieplan waarbij wij zullen overwegen om gebruik te maken van het aanbod dat u mondeling heeft gedaan om het voormalig lid van de rekenkamer Marga Vermeer in te schakelen. Dat houdt in dat we geen gebruik maken van uw voorstel om de rekenkamer hierbij te betrekken in verband met de onafhankelijke positie die de rekenkamer volgens ons heeft.

In dit proces is de verantwoordelijke wethouder en uw aanspreekpunt mevr. M. van Alphen-Habraken.

Hopelijk bent u voor nu voldoende geïnformeerd.'

4.2 Nawoord RKC

De RKC dankt het college voor haar reactie. Naar aanleiding daarvan wil de RKC enkele opmerkingen maken over de procedure en over de inhoud.

Procedure

Het overleg op 18 mei was niet bedoeld om afspraken te maken of te 'onderhandelen' over de inhoud van het rapport. Het was vooral bedoeld om de bevindingen toe te lichten en op die manier voor een warme overdracht te zorgen. De RKC is namelijk onafhankelijk en geheel zelf verantwoordelijk voor de resultaten van onderzoek.

Het is jammer dat de doorlooptijd van de aanbieding van het conceptrapport en de uiteindelijke reactie zoveel tijd heeft genomen. Ook al is dit later mede veroorzaakt door uitstel in de raadsbehandeling, zoals het presidium heeft besloten.

De RKC betreurt dit vooral, omdat tijdens het onderzoek – in de gesprekken met externe partners – sprake was van enthousiasme en een constructieve opstelling om zo spoedig mogelijk met de aanbevelingen aan de slag te gaan. Er was een momentum om forse stappen voorwaarts te maken. Gelet op de urgentie, de hoge werkdruk en het tempo van de voortgang in de ambtelijke organisatie heeft de RKC – met oog voor haar onafhankelijke positie – het aanbod gedaan om een van de RKC-leden en mede opsteller van dit rapport die recent is afgetreden vanwege het bereiken van de maximale zittingstermijn, hiervoor in te zetten.

Uit de reactie van het college valt niet op te maken op welke termijn vervolgstappen gezet zullen worden. Dat is merkwaardig in het licht van het vorige RKC-rapport 'Op zoek naar eigenaarschap', dat handelde over de doorwerking van RKC onderzoeken in de Buxtelse praktijk. Daarin is de aanbeveling overgenomen om in de bestuurlijke reactie ook aan te geven hoe, wanneer, door wie en in welke context de aanbevelingen worden opgepakt. De lange doorlooptijd verdraagt zich ook slecht met de urgentie van de problematiek. De coronacrisis, hogere energieprijzen en inflatie hebben tot gevolg dat een steeds groter wordende groep mensen het hoofd niet meer boven water kan houden.

Inhoud

De woorden 'als MGD' zijn bij aanbeveling 3.4 verwijderd conform het verzoek van het college. Voorts wil de RKC, gelet op de inhoud van de reactie van het college het volgende opmerken.

De RKC heeft in haar aanbiedingsbrief niet zozeer gevraagd naar tekstuele onjuistheden, maar om een check op de feiten en een bestuurlijke reactie. Bij die bestuurlijke reactie is ook expliciet gevraagd om inzichtelijk te maken op welke wijze en wanneer het college de uitvoering van de aanbevelingen ter hand kan nemen. Zoals hiervoor aangegeven, is dit niet gebeurd.

Het is juist dat in het rapport niet ingegaan wordt of er in Boxtel sprake is van een '*in vergelijking met andere gemeenten ruimhartig armoedebeleid voert*'. Een dergelijke benchmark was niet in de vraagstelling opgenomen. Wel is op pagina 9 van de Bestuurlijke Nota aangegeven dat 'de gemeente door gebruikers en organisaties ruimhartig wordt genoemd'. Overigens is het finale antwoord op wat 'ruimhartig' is, ook sterk politiek gekleurd.

Tot slot

Tenslotte wil de RKC de bij dit onderzoek betrokken vertegenwoordigers van MGD en het College bedanken voor de medewerking bij dit onderzoek.

Dat geldt uitdrukkelijk ook voor de enthousiaste en constructieve opstelling van de externe spelers en inwoners, die we mochten spreken bij de uitvoering van dit onderzoek. Hun betrokkenheid en openheid is voor de RKC van grote waarde geweest. De in het rapport genoemde organisaties hebben grote betekenis voor de inwoners van Boxtel, die het financieel moeilijk hebben en verdienen om die reden een pregnante plaats in het Boxtelse armoedebeleid. Een open en meer responsieve houding vanuit de gemeente richting deze partners helpt zeer bij de verbetering van (de uitvoering van) het armoedebeleid.

B. NOTA VAN BEVINDINGEN

0 Vooraf

In de Nota van bevindingen wordt uitgebreidere informatie verschaft, die een onderbouwing geven aan getrokken conclusies. In dat opzicht vormen zij ook de basis voor de aanbevelingen.

Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- De feiten en cijfers over de armoede in Boxtel
- Het beleid
- De realisatie van het beleid
- Rollen en samenspel bij beleidsvorming en beleidsuitvoering.

1 Feiten en cijfers

In deze paragraaf worden wordt een beknopt beeld gegeven over de armoedesituatie in Boxtel. Daarmee worden onderstaande vragen beantwoord.

- | | |
|----------|--|
| 1 | Hoe zien de feiten en cijfers over armoede eruit?
1.1. Hoeveel inwoners in Boxtel hebben te maken met armoede?
1.2. Hoe verhoudt zich dat tot andere gemeenten en het landelijke beeld? |
|----------|--|

Uit de analyse van de beschikbare informatie worden de volgende conclusies getrokken:

- De armoedesituatie in Boxtel is gunstiger dan de landelijke situatie. Uit diverse onderzoeken als Waar staat je gemeente, CBS Jeugd en Brabantscan blijkt dat de situatie in Boxtel in vergelijking met Sint-Michielsgestel echter ongunstiger is. In dat opzicht heeft Boxtel meer het karakter van een stedelijk profiel en Sint-Michielsgestel het karakter van een suburbane gemeente.
- In de infographic, zoals hiervoor in paragraaf 2.2 van de Bestuurlijke Nota opgenomen, zijn enkele feiten over de armoede situatie in Boxtel opgenomen.

2. Beleid over armoede

2.0 Onderzoeksvragen beleid

In deze paragraaf wordt het armoedebeluid van Boxtel belicht. Daarbij worden onderstaande vragen beantwoord.

Welk beleid is er geformuleerd over armoede?

Met de volgende deelvragen:

- Hoe is armoede gedefinieerd?
- Wat zijn de doelstellingen van het armoedebeluid?
- Zijn er doelgroepen voor dit beleid onderscheiden?
- Hoe is de relatie van het armoedebeluid met andere beleidsvelden vormgegeven?
- Zijn de rollen van de verschillende betrokken spelers in dit beleid benoemd?
- Welke financiële regelingen en instrumenten worden in het beleid genoemd?
- Zijn er afspraken gemaakt over de monitoring van het beleid?
- Wat waren de resultaten van het onderzoek naar armoede door de RKC Sint-Michielsgestel?
- Welke conclusies kunnen worden getrokken uit de beantwoording van voorgaande vragen?

2.1 Definiëring van armoede

Er zijn tal van definities over armoede in omloop.

Boxtel hanteert voor armoede de volgende brede definitie (armoedebeluid gemeente Boxtel 2018-2021):

‘Armoede is een complex verschijnsel, waarvan verschillende oorzaken als een laag inkomen, maatschappelijke participatie, opleidingsniveau, (psychische) gezondheid, zelfredzaamheid en wonen en leefomgeving nauw met elkaar verweven zijn. Er is vaak sprake van meervoudige problematiek. Armoede en schulden belemmeren mensen bij het volwaardig meedoen in de samenleving. Armoede is, naast een financieel moeilijke situatie, ook een mentale toestand van geen kansen meer zien.’

2.2 Doelstellingen over het armoedebeluid

De doelstellingen over het armoedebeluid komen terug in verschillende documenten.

In het navolgende worden er enkele benoemd. Daarbij gaat het op de eerste plaats natuurlijk om de Nota armoedebeluid. Maar ook in documenten als het ‘Beleidsakkoord 2019- 2026’, ‘Uitvoeringsagenda Sociaal Domein 2020-2023’ en ‘Subsidiekaders 2022-2024 gemeente Boxtel en gesubsidieerde primaire partners’ zijn beleidsrichtingen benoemd en op onderdelen uitgewerkt. Hierop wordt in deze paragraaf nader ingegaan.

Nota armoedebeluid

In de nota armoedebeluid gemeente Boxtel staat: “in de gemeente Boxtel doen alle inwoners naar vermogen mee aan de samenleving. Voor minima is meedoen echter niet altijd gemakkelijk. Armoede is een complex probleem dat samengaat met verschillende risicofactoren. Armoede kan de oorzaak zijn van problemen op andere leefgebieden die minima belemmeren om mee te doen. Armoede is daarmee dus niet alleen een financieel probleem, maar ook een participatieprobleem.”

Doelstellingen armoedebeloid Boxel:

- Voorkomen dat armoede leidt tot problemen op andere leefgebieden
- Belemmeringen voor mensen met een laag inkomen wegnemen, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.
- Speciale aandacht voor de ondersteuning van gezinnen met kinderen, jongeren in de leeftijd van 16 tot 27 jaar, en vroegsignalering en preventie bij schulden.

Er zijn per hoofdstuk actiepunten benoemd inclusief planning en doel. Hoewel het een beleidsvisie is van 2018 t/m 2021 richten de actiepunten zich allemaal op 2018. Meerjarige acties zijn niet opgenomen.

De looptijd van de nota armoedebeloid is eind 2021 afgelopen. In de ambtelijke organisatie worden op dit moment voorbereidingen getroffen voor een nieuwe beleidsnota. De resultaten van dit RKC-onderzoek kunnen daarbij worden betrokken.

Beleidsakkoord Samen aan de Slag 2021-2026

Gedurende de looptijd van het beleidsplan zijn er gemeenteraadsverkiezingen geweest in Boxel. Het beleidsakkoord 2021-2026 besteedt langs drie lijnen aandacht aan het onderwerp armoede: zorg & ondersteuning, participatie & inkomensvoorziening en jongeren vanuit de overtuiging dat het beschermen van de kwetsbaren in de maatschappij belangrijk is en iedereen voldoende kansen moet krijgen om mee te doen en perspectief te hebben. Over de genoemde drie lijnen wordt opgemerkt:

- *Zorg en ondersteuning* met aandacht voor goede schulddienstverlening en structurele begeleiding van inwoners die met schulden kampen. En er wordt aangegeven dat de Voedselbank en de Vincentius vereniging worden ondersteund.
- *Participatie en inkomensvoorziening* met aandacht voor het mee kunnen doen in de samenleving, met betaald werk of als vrijwilliger. Wie dit (even) niet goed lukt, kan rekenen op hulp en ondersteuning van de gemeente. En er wordt aangegeven dat de regels voor (bijzondere) bijstand en het Welzijnsfonds worden opnieuw bekeken.
- *Jongeren* krijgen veel aandacht zodat wordt voorkomen dat kinderen uit gezinnen met minimale financiële middelen worden buitengesloten. De signalering, preventie en ondersteuning van jongeren met o.a. schulden en vroegtijdig schoolverlaten moet verbeterd worden. En stimuleren dat jongeren maximaal (betaalbaar) kunnen sporten.

In het beleidsakkoord is aangegeven dat de integrale speerpunten overkoepelende onderwerpen zijn die over de portefeuilles heen gaan waardoor het college integraal werkt. Portefeuilles binnen het college zijn daardoor met elkaar verbonden en daarmee wordt zorggedragen voor collegiaal bestuur. Het sociaal domein is daarmee verdeeld over het volledige college. Uit de interviews is overigens naar voren gekomen dat dit bij nader inzien toch niet zo efficiënt verloopt als vooraf gehoopt was. Het college is zich aan het beraden om daar mogelijk een andere invulling aan te geven.

Uitvoeringsagenda Sociaal Domein 2020-2023

Het doel van de uitvoeringsagenda is om tot één totaaloverzicht voor het Sociaal Domein en daarmee de versnippering af te zwakken. Na in het eerste kwartaal van 2020 te zijn gekomen met één verordening voor het sociale domein, wordt toegewerkt naar één integrale beleidsagenda voor het Sociaal Domein. Dit geeft een totaaloverzicht voor alle betrokkenen zoals gemeenteraden, colleges, de interne organisatie en lokale samenwerkingspartners.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- meedoen naar vermogen
- eigen kracht en eigen regie van de inwoners
- ondersteuning dichtbij en zichtbaar
- hulp zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig.

Daarbij moeten ook de wijkteams een belangrijke rol gaan spelen
Gesteld wordt dat een ontwikkeling van de wijkteams daadwerkelijk vorm moet gaan krijgen
Daarbij worden acties benoemd op de volgende aandachtsgebieden:

- verbeterplan Loket Wegwijs/ aanmeldteam
- ontwikkelplan medewerkers Wegwijs en wijkteams
- plan van aanpak wijkgericht werken
- verbeterde aansluiting en samenwerking wijkteams met partners in 0e en 1e lijn.

Subsidiekaders 2022-2024 gemeente Boxtel en gesubsidieerde primaire partners

In de aanleiding voor deze subsidiekaders wordt gesteld:

‘Als gemeente vinden we het belangrijk dat álle inwoners mee kunnen doen. Voor iedereen die dat nodig heeft, willen we dat goed vindbare en laagdrempelige ondersteuning en zorg beschikbaar is. Binnen het sociaal domein zetten we steeds meer in op preventie. We doen dit onder meer door de sociale structuur rondom inwoners te versterken. De primaire partners van gemeente Boxtel (ContourdeTwern, MEE, Brede Scholen Boxtel, WSD en GGD) leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Dit doen zij samen met inwoners, vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en de gemeente.’

Met de geformuleerde subsidiekaders wordt beoogd:

- Betere en efficiëntere samenwerking tussen de primaire partners
- Een sluitend en integraal aanbod van diensten en ondersteuning aan de inwoners
- Gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een sluitend en integraal aanbod bij primaire partners
- Samenwerking van primaire partners binnen het netwerk van ketenpartners, wijk- en buurtteams, kleinere gesubsidieerde organisaties, vrijwilligersorganisaties en inwonersinitiatieven
- Uniforme sturing op de subsidieopdrachten aan de gesubsidieerde primaire partners
- Uniform proces van subsidieaanvraag, -verlening, -verantwoording en -vaststelling conform de Algemene Subsidieverordening bij de gesubsidieerde primaire partners.

Uit het voorafgaande kan worden opgemaakt dat de beleidskaders vaak vervat zijn in algemeen omschreven ambities en doelen.

Er worden geen systematische doorvertalingen aan gegeven in beoogde beleidseffecten en een daarop afgestemd pakket van activiteiten en inspanningen om die doelen te bereiken. De richting is daarmee wel gezet, maar in globale en algemene termen.

2.3 Onderscheiden van doelgroepen

Armoede kent vele gezichten. Verschillende groepen mensen kunnen om uiteenlopende redenen in een situatie van armoede terecht komen.

Vaak gaat het, volgens Movisie, om een complexe combinatie van persoonlijke, sociale, maatschappelijk en economische factoren. Ingrijpende gebeurtenissen zoals echtscheiding, verlies van baan, ziekte of overlijden kunnen ertoe bijdragen dat mensen onder het bestaansminimum terecht komen. Binnen de doelgroep kunnen verschillende groepen onderscheiden waar armoede (afhankelijk van definitie) relatief vaak voorkomt:

- Eenoudergezinnen met minderjarige kinderen
- Huishoudens met een uitkering, vooral wanneer het bijstand betreft
- ZZP-ers, een grote en diverse groep: sommigen leven in armoede
- Gezinnen met studerende kinderen
- Mensen met alleen AOW of een onvolledige AOW of die zich in het AOW-vacuüm bevinden
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond

- Chronisch zieken en mensen met een beperking
- Verwarde personen, zorgmijders en/of mensen met een psychische beperking.

In de Boxtelse Nota armoedebeleid worden de onderstaande doelgroepen expliciet genoemd:

- Minimahuishoudens
- Jongeren
- Inwoners met dreigende of beginnende schulden.

Inwoners met complexe schulden staan daar niet bij. In de beleidsvisie wordt wel beschreven dat er schulddienstverlening is waarbij fase 1 (de stabilisatiefase) wordt uitgevoerd door de gemeente zelf en fase 2 (de schulddienstverleningsfase) door de Kredietbank West-Brabant. Ondernemers worden niet als aparte doelgroep genoemd maar er wordt wel aangegeven in de beleidsvisie dat zij in bepaalde gevallen een beroep kunnen doen op het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz).

2.4 Relatie van het armoedebeleid met andere beleidsvelden

In de beleidsnota armoede worden raakvlakken genoemd met de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. Alle inwoners kunnen met vragen op het gebied van ondersteuning, begeleiding, verzorging en re-integratie terecht bij de gemeente. Daar liggen kansen voor een samenhangende aanpak binnen het sociaal domein. In de nota is niet te lezen op welke wijze daar vorm en inhoud aan wordt gegeven en wat het oplevert.

Ook in de ander genoemde beleidsnota's komt het vraagstuk van de integrale aanpak vaak terug als belangrijk verbeteringspunt.

Tijdens de interviews is aangegeven dat er voor de nieuwe beleidsnota armoede onderzocht wordt om een stevige koppeling te maken met het participatiebeleid en andere thema's binnen het sociaal domein.

De onlangs ingestelde sociaal wijkteams kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Formeel functioneren deze pas sinds 1-1-2022.

2.5 Benoeming van de rollen

Met rollen wordt bedoeld op het geheel aan verantwoordelijkheden, activiteiten en bevoegdheden die aan een team binnen het ambtelijk apparaat of een externe organisatie zijn toegekend.

Teams binnen de gemeente

Naast de beleidsmatige rollen zoals de adviseurs sociaal domein zijn er twee teams, die een belangrijke rol spelen in de uitvoering van het armoedebeleid:

- Loket Wegwijs
Helpt om de juiste weg te vinden in de regelingen en daarbij behorende formulieren voor als het gaat om zorg, welzijn, inkomen, schulddienstverlening, opvoeden, opgroeien en wonen. Voorbeelden van hulp voor mensen met financiële problemen zijn: bijstandsuitkering, bijzondere bijstand, zorgverzekering en schulddienstverlening.
- Sociaal Wijkteam (jeugd, Wmo en leerplicht, schulddienstverlening, participatie)
Elke wijkteamcoördinator heeft een apart aandachtsgebied. Er zijn vier sociaal wijkteams met als locatie gemeentehuis en St. Ursula. In elke wijkteam zitten de verschillende disciplines in een multidisciplinair team: participatie, zorg, schulddienstverlening, Wmo, jeugdhulp. Schulddienstverlening verzorgt de stabilisatiefase (fase 1) van het schulddienstverleningstraject en verwijst eventueel door naar de Kredietbank voor fase 2 schuldregelen (zie bij stakeholders). Participatie: biedt hulp bij het zoeken naar passend/aangepast werk en het aanvragen van een bijstandsuitkering. Zorg: bijzondere bijstand en minimaregelingen.

De belangrijkste stakeholders

Naast de gemeentelijke medewerk(st)ers zijn er tal van professionele en vrijwilligersorganisaties – al dan niet gesubsidieerd door de gemeente - betrokken bij de uitvoering van het armoedebeluid. Als zodanig kunnen worden genoemd:

- **Adviesraad sociaal domein**
Geeft advies aan het college van B&W over het beleid van de gemeente binnen het sociaal domein.
- **Armoedenetwerk Boxtel**
Een platform voor alle vrijwilligers en professionals die werken met inwoners in armoede om hen beter te ondersteunen. Deelnemende partners zijn: de gemeente, woonstichting JOOST, Vincentius vereniging, Stichting Leergeld, ContourdeTwern, KBO en de Adviesraad sociaal domein. Eind 2021 is het armoedenetwerk na lange tijd weer voor het eerst bij elkaar gekomen, vooralsnog eenmalig (peildatum februari 2022).
- **Kredietbank West-Brabant**
Voert de schuldenregelingsfase (fase 2) uit in opdracht van de gemeente.
- **Bewindvoerders (onafhankelijk van de gemeente)**
Beheert de geldzaken van een inwoner die door ziekte, ouderdom of andere persoonlijke omstandigheden niet voor de eigen financiën kan zorgen.
- **Welzijnsorganisatie ContourdeTwern**
 - **Algemeen maatschappelijk werk**
Helpt inwoners bij het oplossen van kleine en grote vragen zoals vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning, formuleren- en financiële hulp, activiteiten en meedoen.
 - **Bureau sociaal raadslieden**
Gratis informatie, advies en sociaaljuridische dienstverlening aan alle inwoners met vragen over o.a. uitkering, belasting, wonen, juridische kwesties, gezondheid en welzijn.
 - **Bureau Nieuwkomers**
Helpt statushouders hun weg te vinden en om mee te doen in de Buxtelse samenleving, zowel via praktische hulp als begeleiding bij de aanvraag van bijvoorbeeld regelingen.
 - **Budgetcoaches: vrijwilligers die inwoners helpen hun huishoudboekje op orde te krijgen.**
- **Woonstichting JOOST**
De stichting speelt zijn rol vooral in het sturen op woonlasten zoals: inkomensafhankelijke huurverhoging, vroegsignalering, begeleiding bij huurachterstanden en verlagen van woonlasten door bijvoorbeeld isolatie.
- **Vincentius vereniging**
Individuele hulpverlening voor inwoners in financiële nood in de vorm van gesprekken, materiele ondersteuning en begeleiding naar hulpinstanties.
- **Voedselbank**
Zorgen ervoor dat inwoners, die onder de armoedegrens leven, voldoende en gezonde voeding krijgen.
- **Stichting leergeld.**
Extra steun aan kinderen in minimasituaties, zodat zij mee kunnen doen in de maatschappij op sport-, onderwijs- en cultuurgebied. Denk hierbij aan zwemlessen, fietsen en computers.
- **Taalhuis Bibliotheek Buxtelt**

Het bestrijden van laaggeletterdheid, ofwel basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en omgang met computer en digitale media.

- Seniorenvereniging KBO Boxtel, Liempde en Esch
De organisatie organiseert – naast de rol als belangenbehartiger - ondermeer activiteiten voor ontmoeting, waardoor eenzaamheid wordt afgezwakt.

2.6 Benoemde (financiële) regelingen en instrumenten

In de Nota Armoedebeleid wordt een beperkt overzicht gegeven van de in te zetten financiële regelingen en instrumenten. Onderstaand aangevuld overzicht laat zien welke regelingen in Boxtel in het kader van het armoedebeleid worden gebruikt. Via de begroting wordt per jaar de financiële inzet bepaald.

Armoede en schulden
- Contourde Twern voor de onderdelen Bureau sociaal raadslieden, administratiemaatjes, Bureau nieuwkomers, buurtondersteuners in de wijken, coördinatie armoedenetwerk. - Humanitas: Thuisadministratie - Voedselbank - Vincentius vereniging - Stichting Leergeld - Taalhuis (bestrijden laaggeletterdheid)
Regelingen minimaondersteuning
- Individuele bijzondere bijstand - Bijzondere bijstand voor computer schoolgaande kinderen - Bijzondere bijstand voor kinderopvang en sociaal medische indicaties - Bijzondere bijstand schoolkosten 16- en 17-jarigen - Bijzondere bijstand reiskosten - Langdurigheidstoelage - Collectieve ziektekosten - Vrijstelling eigen bijdrage CAK mbt Wmo voorziening - Individuele inkomenstoelage - Minimaregelingen - Welzijnsfonds (bijdrage voor maatschappelijke activiteiten) - Noodfonds voor verstrekkingen die niet in een bestaande regeling passen - Kwijtschelding gemeentelijke belastingen - Kinderen in armoede (Klijnsma middelen) - Extra energietoelage voor lage inkomens
Schulddienstverlening (inclusief preventie en vroegsignalering bij schulden)
Kredietbank (incl. budgetbeheer)
Bewindvoering
Coronaregelingen
- TONK - Steun- en herstellepakket Corona - Compensatie corona Schulddienstverlening en bijzondere bijstand

NB: Diverse regelingen zoals de extra energietoelage, TONK en compensatie corona SDV en bijzondere bijstand zijn tijdelijke regelingen.

2.7 Afspraken over de monitoring van het beleid

In de Nota Armoedebelief zijn geen afspraken gemaakt over monitoring. In de gemeentelijke monitor sociaal domein zijn enkele gegevens over armoede opgenomen, zoals: het aantal bijstandsuitkeringen, individuele inkomenstoeslag, bijzondere bijstand en welzijnsfonds. Ook uit de gesprekken is naar voren gekomen dat er weliswaar verschillende data zijn, maar dat deze niet in samenhang zijn georganiseerd om het beleid goed te kunnen volgen. De data zijn vaak per team versnipperd beschikbaar. De informatie wordt niet nader aan elkaar gekoppeld noch breed gedeeld.

Er is weinig informatie over de tevredenheid van gebruikers van de sociale dienstverlening noch inzicht in het niet-gebruik van voorzieningen en regelingen door inwoners.

Naast de gemeentelijke informatie is er vanuit de partners zoals Vincentius vereniging, Voedselbank, Stichting Leergeld, informatie beschikbaar over hun activiteiten en geleverde diensten aan inwoners.

2.8 Toetsing aan de normen

Bij de onderzoeksvragen zijn normen gehanteerd om tot beoordeling van het beleid te komen. Op basis van de bevindingen en de gehanteerde normen komt de RKC tot de volgende beoordelingen.

Daarbij hebben de kleuren notaties de volgende betekenis:

- Er is niet aan de gehanteerde norm voldaan
- Er is gedeeltelijk aan de norm voldaan
- Er is (vrijwel geheel) aan de norm voldaan

Normen	Toelichting
Er zijn ambities en doelen geformuleerd over het armoedebelief, die duidelijk en concreet richting geven aan het gemeentelijk handelen.	Met de Nota armoedebelief 2018-2021 heeft Boxtel armoedebelief geformuleerd. Nadien zijn daar via andere beleidsdocumenten toevoegingen gemaakt of (uitwerkings)accenten gegeven. De doelen hebben echter een algemeen karakter, er zijn geen beoogde beleidseffecten benoemd en er heeft een beperkte uitwerking en doorvertaling plaatsgevonden. Daarmee wordt het daadwerkelijk richting geven aan het gemeentelijk handelen bemoeilijkt, ook al vormt de beleidsnota het leidend kader.
In het beleid zijn de doelgroepen van het armoedebelief omschreven.	Als doelgroepen zijn benoemd: minimahuishoudens, jongeren en inwoners met dreigende of beginnende schulden. Het valt op dat hierbij niet de groep met meervoudige problemen worden genoemd.
Het beleid laat een integrale aanpak zien, waarin de verschillende beleidsvelden zijn verbonden.	In het beleid wordt verwezen naar andere thema's als Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet. Het belang van een samenhangende en integrale aanpak in beleid en uitvoering wordt onderkend in de beleidsdocumenten. De onlangs ingestelde sociaal wijkteams moeten daar een grote rol in gaan spelen.
In het beleid zijn de rollen van de verschillende betrokken spelers aangegeven.	De belangrijkste spelers (intern en extern) zijn weliswaar genoemd, maar hun rollen zijn weinig specifiek gedefinieerd. Zo is er geen aandacht voor de interne rolverdeling tussen raad, college en ambtelijke organisatie. Ook de verwachtingen naar stakeholders (vooral de vrijwilligersorganisaties) zijn maar ten dele geëxpliciteerd.
De in te zetten financiële regelingen en instrumenten voor de beleidsuitvoering zijn benoemd.	In de Nota Armoedebelief wordt voor het overgrote deel aangegeven welke instrumenten en regelingen worden ingezet en nieuwe ontwikkelingen in deze worden aangekondigd.

Het benodigde budget voor de uitvoering van het beleid is aangegeven.	In de Nota Armoedebeleid is het benodigde budget slechts ten dele weergegeven. De budgetten schulddienstverlening en subsidies ontbreken onder andere.
Er zijn afspraken gemaakt over de monitoring van het beleid.	Er zijn in het kader van het armoedebeleid geen afspraken gemaakt over de monitoring.

2.9 Onderzoek armoedebeleid RKC Sint-Michielsgestel

In 2020 heeft de RKC Sint-Michielsgestel een onderzoek uitgebracht over het armoedebeleid in Sint-Michielsgestel. In verband met de toekomstige beleidsontwikkeling wordt het opportuun geacht de aanbevelingen uit dit onderzoek hierop te nemen, gelet op het feit dat de beleidsnota's armoede en de uitvoering daarvan nogal wat overeenkomsten vertonen.

De aanbevelingen uit dat onderzoek luiden als volgt:

- Aanbeveling 1 (aan het college): 'Koester het netwerk. Geef als gemeente invulling aan de regiefunctie in het netwerk en draag daarmee bij aan een heldere rolverdeling tussen partners. Het kan daarbij helpen om samen met het netwerk de strategie per risicogroep te bepalen en vervolgens welke partners zich het beste op specifieke groepen kunnen richten. Als regisseur stuurt de gemeente op waar de partijen zich mee bezig houden en faciliteert in de onderlinge verbinding van het netwerk. Het gaat naast het uitzetten van de grote lijnen ook om de kleinere zaken, zoals snel uitwisselen van benodigde informatie en ervoor zorgen dat netwerkpartners elkaar leren kennen.
- Aanbeveling 2 (aan het college): Richt je als gemeente op de risicocategorieën voor armoede en benader deze actief en persoonlijk en gericht op het gehele huishouden. In lijn met aanbeveling 1 is ook hier de rol van het netwerk onmisbaar. Zet als gemeente in op het vergroten en verbinden van relevante netwerkpartijen en benut de beschikbare kennis en kunde van deze actoren.
- Aanbeveling 3 (aan de raad en aan het college): Borg als gemeente dat er voldoende capaciteit is om invulling te geven aan het armoedebeleid.
- Aanbeveling 4 (aan het college): Rapporteer jaarlijks (per kalenderjaar) het gebruik van alle armoedevoorzieningen aan de raad, zodat er inzicht ontstaat in de ontwikkeling in de tijd. Op basis van deze sturingsinformatie kan de raad zich – in combinatie met cijfers over de risicocategorieën - een beeld vormen van de doeltreffendheid van het armoedebeleid en specifieke voorzieningen daarbinnen.

2.10 Conclusies over het beleid

Uit de voorafgaande bevindingen en de toetsing aan de normen over het beleid worden de volgende conclusies getrokken:

- Met de Nota Armoedebeleid 2018-2021 heeft Boxtel het beleid uitgezet en duidelijk richting gegeven aan de aanpak van de armoede. Actualisering van het beleid is nu wel geboden.
- Als doelgroepen voor het armoedebeleid zijn benoemd: minimahuishoudens, jongeren en inwoners met dreigende schulden. Het valt op dat de 'inwoners met meervoudige problemen' niet expliciet als doelgroep is benoemd.
- In de Nota Armoedebeleid wordt verwezen naar de samenhang met thema's als Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet. Ook in andere – verwante - beleidsnota's klinkt de beleidsmatige wens van een integrale aanpak duidelijk door.
- De rollen van de verschillende betrokken gemeentelijke spelers zoals raad, college en ambtelijke organisatie zijn nauwelijks uitgewerkt. Ook de verwachtingen van de rol van externe organisaties wordt slechts ten dele benoemd.

- De benodigde instrumenten en regelingen voor het armoedebelid krijgen expliciet aandacht.
- De financiële paragraaf die is opgenomen in de beleidsnota is niet compleet. Zo worden bijvoorbeeld het budget schulddienstverlening en de subsidies aan de ketenpartners niet genoemd.
- In het kader van het armoedebelid zijn geen afspraken gemaakt over de monitoring.
- Er is geen expliciete koppeling tussen de financiële begroting en het aantal inwoners dat met de inzet van de gemeentelijke middelen geholpen wordt.

3 Realisatie van het beleid

3.0 Onderzoeksvragen realisatie beleid

In deze paragraaf staat de realisatie van het armoedebeliefd centraal. Daarbij worden onderstaande vragen beantwoord.

- Op welke wijze zijn de doelstellingen gerealiseerd?
- Is er bij de uitvoering sprake van een integrale aanpak?
- Wat zijn de ervaringen van de doelgroepen van het armoedebeliefd?
- Wordt het geplande budget voor armoedebeliefd ook besteed?
- Vindt de monitoring daadwerkelijk plaats en leidt dit eventueel tot bijstelling van beleid of de beleidsuitvoering?

3.1 Realisatie doelen

De doelen zijn in algemene termen beschreven zoals:

- *voorkomen dat armoede leidt tot problemen op andere leefgebieden.*
- *belemmeringen voor mensen met een laag inkomen wegnemen, zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving.*
- *speciale aandacht voor de ondersteuning van gezinnen met kinderen, jongeren in de leeftijd van 16 tot 27 jaar, en vroegsignalering en preventie bij schulden'.*

Zoals hiervoor aangegeven zijn deze doelen niet systematisch doorvertaald naar de beoogde effecten en de daaraan gekoppelde inspanningen.

In dat opzicht is de vraag in welke mate het beleid is gerealiseerd moeilijk te beantwoorden. Wel kunnen indicaties worden gegeven van datgene wat er daadwerkelijk gebeurt in de uitvoering van het armoedebeliefd.

Het overgrote deel van de uitvoering van het armoedebeliefd heeft betrekking op de realisatie van de doelen verloopt via het uitvoeren van regelingen en het verzorgen van financiële ondersteuning.

In Buxtels worden de volgende (inkomensondersteunende) regelingen en voorzieningen uitgevoerd:

- Individuele bijzondere bijstand
- Welzijnsfonds
- Collectieve zorgverzekering (CZV)
- Individuele inkomenstoelag (IIT)
- Bijzondere bijstand voor computer schoolgaande kinderen
- Bijzondere bijstand voor kinderopvang en sociaal medische indicaties
- Bijzondere bijstand schoolkosten 16- en 17-jarigen
- Schulddienstverlening
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen
- Noodfonds

Aan deze regelingen wordt daadwerkelijk uitvoering gegeven conform de daarvoor geldende vastgestelde spelregels.

Daarnaast is in de Nota Armoedebeliefd ingezet op accenten in vier doelgroepen of thema's van het armoedebeliefd. Het gaat hierbij om:

- Kinderen
- Vroegsignalering en preventie schulddienstverlening
- Uitbreiding doelgroep

- Vereenvoudiging regelingen.

Aan de hand hiervan heeft de organisatie het navolgende overzicht aangeleverd om inzicht te geven in de geleverde prestaties.

Kinderen

Actie	Uitwerking gereed	Doel	Stand van zaken
Samenwerking zoeken met Stichting Kinderen van de Voedselbank	Medio 2018	Kunnen bieden van kledingpakketten, verjaardagsbox en coupons voor een dagje uit met het gezin.	Optie verkend. Voedselbank Boxtel ziet een samenwerking niet zitten. Zij hebben zelf al een samenwerking met Jarige Job die ook een verjaardagsbox voor kinderen biedt.
Onderzoeken uitbreiden rol Stichting Leergeld	Januari 2018	Ondersteunen bijzonder talent; Contributie sport en cultuur voor kinderen die niet in aanmerking komen voor het Welzijnsfonds.	Wordt per 1 januari 2018 uitgevoerd door Stichting Leergeld.
Vergroten bekendheid Voedselbank	Continu	Meer potentiële klanten bereiken.	Continue proces. Ieder kwartaal is er overleg met het bestuur van de Voedselbank voor afstemming.
Opstarten Zomerschool	2018 en 2019	Tijdens vakantieperiode activiteiten bieden met als doel ontwikkeling en leren te stimuleren.	Er zijn een aantal edities georganiseerd, vanwege een tegenvallend aantal aanmeldingen is besloten om te stoppen.
Verbinding met scholen en voorschoolse voorzieningen	Continue	Zoveel mogelijk kinderen kunnen bereiken en informeren over armoede en bestaande regelingen.	Informatiepakketten zijn medio 2018 naar onder andere alle scholen toegestuurd. In 2021 is er een uitvraag gedaan onder scholen en voorschoolse voorzieningen over hoe ze omgaan met armoede en signalering daarvan. Hiermee gaan we aan de slag in 2022, bijvoorbeeld het organiseren van een armoedenetwerk gericht op kinderen/onderwijs.
Betrekken van kinderen en jongeren	Medio 2018	Kinderen en jongeren een stem te geven en ruimte bieden deze initiatieven te ontwikkelen.	Nog niet plaatsgevonden.
Buurtsport Boxtel	Voorjaar 2018	Bekijken of voor doelgroep eigen bijdrage kwijtgescholden kan worden.	De BSB heeft in 2018 een deel van de Klijnsmagelden ontvangen, zij betalen daaruit de eigen bijdrage voor deze kinderen.

Vroegsignalering en preventie schulddienstverlening

Actie	Uitwerking gereed	Doel	Stand van zaken
Afstemming Woningstichting en zorgverzekeraars delen signalen betalingsachterstand	Voorjaar 2022	Vroegsignalering betalingsproblemen tijdig in beeld krijgen.	Sinds het voorjaar 2021 ontvangt de gemeente via Vindplaats voor Schulden signalen van partners. Met de woningstichtingen is lokale afstemming geweest en in het voorjaar van 2022 wordt gestart met een lokale aanpak.
Samenwerking Schuldhulpmaatje zoeken	Continue	Cliënten ondersteunen bij administratie.	Verskillende gesprekken geweest met coördinator Schuldhulpmaatje. Deze zoekt nu toegang bij Vincentius en de lokale kerken voor vrijwilligers. Heeft op dit moment geen prioriteit. In SMG is schuldhulpmaatje actief. Na succes uitbreiden naar Boxtel en mogelijk aan laten sluiten bij SMG. Dit gebeurt inmiddels op basis van een Pilot.
Medewerkers scholen herkennen signalen armoede	Continue	Vroegsignalering betalingsproblemen tijdig in beeld krijgen.	Medewerkers schulddienstverlening zijn geschoold of worden op korte termijn geschoold.
Aansluiten bij 155 Help een bedrijf	Januari 2018	Laagdrempelige informatie en deskundigheid aan ondernemers in (dreigende) financiële problemen.	Gereed
Bekendheid Fix up your life vergroten	Direct	Bereik onder jongeren vergroten.	Fix up your life is inmiddels gestopt.
Project "Doorgaande zorglijn" betrekken bij ontwikkelingen SDV	Continu	Kruisbestuiving van kennis binnen en buiten de organisatie bewerkstelligen.	Continue proces, door de komst van de wijkteams zit hier grote verbetering in.

Uitbreiding doelgroep

Actie	Uitwerking gereed	Doel	Stand van zaken
Verhogen inkomenscriterium gemeentelijke minimaregelingen van 110% naar 120%	Per 1 januari 2018	Armoede binnen de gemeente zoveel mogelijk terugdringen.	Gereed
Vrijstelling eigen bijdrage CAK tot een inkomen van 120% van het sociaal minimum	Per 1 januari 2018	Chronische zieken met een relatief laag inkomen gedeeltelijk compenseren voor zorgkosten.	Gereed
Communiceren wijzigingen gemeentelijke minimaregelingen	Direct na vaststelling verordening (dec 2017)	Bereik van onze klanten vergroten.	Gereed

Organiseren netwerkbijeenkomst	Continue	Bekendheid onderling vergroten en bewustwording kweken van gezamenlijke klanten.	Eerste bijeenkomst georganiseerd in oktober 2021; het is de bedoeling een nieuwe bijeenkomst in het voorjaar van 2022 te organiseren.
Informereren bewindvoerders	Voorjaar 2018	Het niet-gebruik van voorzieningen terugdringen.	Gereed. Bewindvoerders die bekend zijn bij team Schulddienstverlening.

Vereenvoudiging regelingen

Actie	Uitwerking gereed	Doel	Stand van zaken
Vereenvoudigen uitvoering minimaregelingen	2018	Bureaucratie mag geen drempel zijn voor het aanvragen van voorzieningen.	Er zijn verschillende minimaregelingen vereenvoudigd (bijvoorbeeld berekening draagkracht en regeling duurzame gebruiksgoederen, onderdeel van bijzondere bijstand). Daarnaast zijn alle verordeningen en nadere regels sterk vereenvoudigd.

Bovenstaand overzicht laat zien dat in Boxtel daadwerkelijk wordt gewerkt aan de uitvoering van het armoedebeleid. Tal van activiteiten en deelprojecten zijn ondernomen en een aantal is ook geheel afgerond. Dat laat onverlet dat er vanuit de gesprekken met betrokken spelers aandachtspunten naar voren komen, die kunnen bijdragen aan een meer effectieve aanpak en uitvoering van het armoedebeleid, zoals:

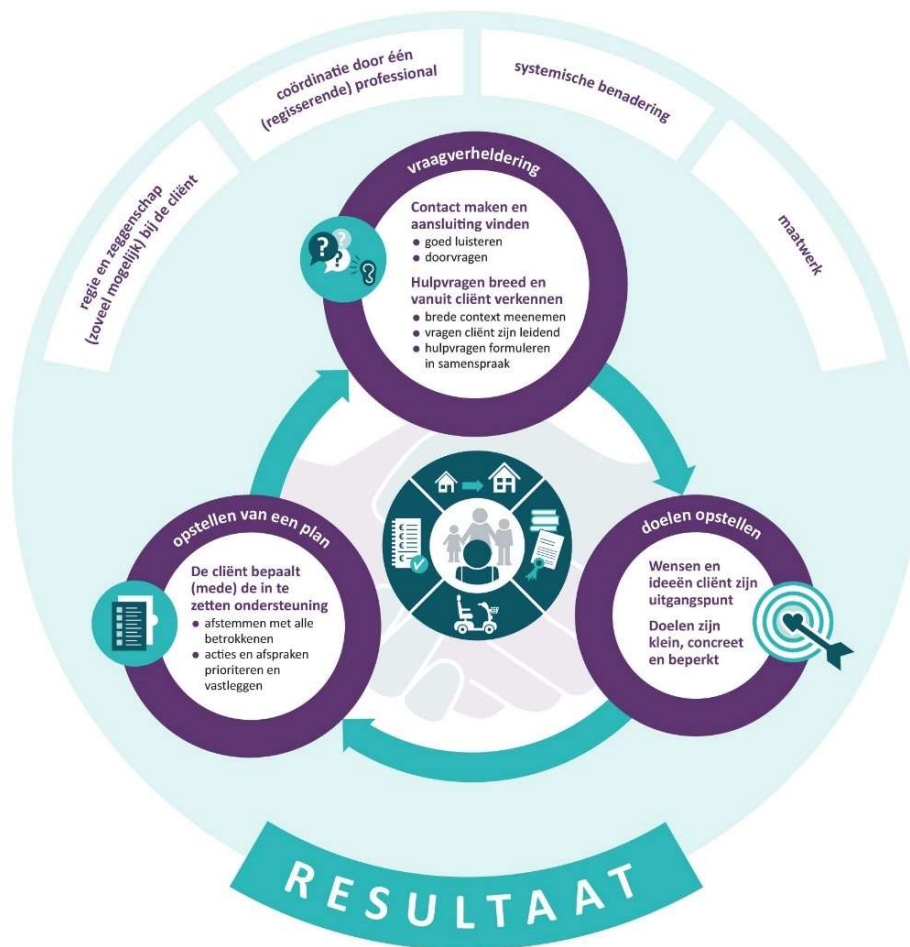
- Er is nog steeds sprake van verborgen armoede. Opgemerkt wordt dat het moeilijk is sommige inwoners te bereiken. Schaamtegevoel speelt hierbij een grote rol. Het stellen van de hulpvraag is voor deze mensen moeilijk. Dat vraagt om een laagdrempelige benadering en een houding van luisteren. Soms komt het ook voort uit wantrouwen jegens de overheid, taalproblemen en het niet kennen van de weg om hulp aan te vragen.
- Er is nog steeds winst te behalen door een intensieve inzet van de vroegsignalering en preventieve schulddienstverlening. Wanneer mensen eerder in beeld komen, kunnen ze sneller worden geholpen, zijn de problemen vaak minder groot en kan met beperktere middelen tot een oplossing worden gekomen. Vooral de organisaties, die diep in de samenleving actief zijn, kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Gedacht kan worden aan Contourde Twern, Voedselbank, Vincentius, Stichting Leergeld, Woonstichting JOOST, KBO, wijkteams, team gemeentelijke belastingen, energiebedrijven, scholen, huisartsen, managers, e.d. Een open oog van deze spelers en het sneller delen van informatie kan helpen deze vroegsignalering te verbeteren, zo wordt opgemerkt.
- Vaak wordt gesproken over de zwakke responsiviteit en de trage reactiesnelheid vanuit de gemeentelijke organisatie. Ook op de faciliterende rol van de gemeente mag steviger worden ingezet, zo wordt opgemerkt. Beperkte personele capaciteit en personele wisselingen spelen daarin een belangrijke rol.
- In de vereenvoudiging van de regelgeving zijn belangrijke stappen gezet. Maar hier speelt het gevaar dat er te verkokerd naar afzonderlijke regelingen wordt gekeken, zo komt in verschillende gesprekken terug. Met 'het al dan niet in aanmerking komen voor een regeling' kan niet worden volstaan. Bij een cumulatie van problemen, waarin veel huishoudens in armoede in verkeren, zal vooral ook de totale situatie van het huishouden uitgangspunt moeten zijn. Dat vraagt om een meerzijdige en integrale

blik en aanpak. Beleidsmatig wordt dat onderkend, maar in de uitvoering is daar meer aandacht voor nodig, zo wordt opgemerkt.

- De corona situatie van afgelopen jaren heeft complicerend gewerkt bij de uitvoering van het armoedebeleid, vooral ook door de forse beperkingen in het echt ontmoeten en samenbrengen van mensen.

3.2 Integrale aanpak bij de uitvoering

Integraal werken is een veel gehanteerd begrip in het sociaal domein. De vormgeving daarvan in de praktijk is weerbarstig. Met het oog daarop hebben het Ministerie van VWS en het platform Integraal Werken in de Wijk de publicatie 'Werkzame elementen integraal werken' uitgebracht. De focus ligt op wat werkt voor de cliënt. Het gaat erom hoe cliënten het best geholpen zijn en wat dit vraagt van henzelf en van de professionals? Illustratief is onderstaand schema.



Ook in Buxtelse praktijk is de integraliteit van de aanpak een belangrijk thema.

Om de integrale aanpak te bevorderen zijn de wijkteams ingesteld.

De ervaringen hiermee zijn nog te kort om de resultaten daarvan te kunnen beoordelen. In de interviews klinken wel vaak hoge verwachtingen door richting wijkteams om de integraliteit in de aanpak te versterken.

In de gesprekken worden nogal eens opmerkingen gemaakt over de behoefte aan meer interne afstemming en een meer integrale aanpak. Hiervoor is daar ook al op gewezen.

Het wisselen van personen in de organisatie draagt ook niet bij aan het opbouwen van een vertrouwensband en een compleet zicht op de situatie. Zo wordt bijvoorbeeld opgemerkt: 'er

wordt te veel in regelingen gedacht en te weinig vanuit het zicht op de totale situatie van het huishouden'.

Vanuit organisaties en inwoners wordt opgemerkt dat de ervaringen met verschillende medewerk(st)ers heel wisselend zijn. Soms blijft men strak vanuit de regels denken, terwijl anderen met een meer creatieve blik gericht zijn op het zoeken naar een integrale oplossing. Meer specifiek wordt door sommigen gewezen op het Loket Wegwijs. Aandacht wordt gevraagd voor een betere bereikbaarheid, een cliëntgerichte intake en een goede doorgeleiding naar de sociaal wijkteams.

3.3 Ervaringen doelgroepen

De ervaringen van de doelgroep zijn verkend door middel van een beperkt aantal gesprekken met inwoners, die in een armoedesituatie verkeren of verkeerden. Ook uit de gesprekken met vrijwilligersorganisaties en professionele instellingen zijn belangrijke signalen naar voren gekomen over de ervaringen van inwoners uit de doelgroep.

Ook zijn onderzoeken in andere gemeenten zoals Dongen en Sint -Michielsgestel geraadpleegd.

Daaruit komen de volgende hoofdlijnen naar voren.

- *Diversiteit van de doelgroep en problemen*

De samenstelling van huishoudens in een armoedesituatie is divers en de problemen van deze huishoudens zijn divers. Het gaat niet alleen om financiële beperkingen, maar ook in beperkingen om mee te doen aan maatschappelijke activiteiten, waardoor ook vaak isolatie ontstaat. Door de corona afgelopen jaren is deze isolatie versterkt.

Er ligt vaak een directe levensgebeurtenis ten grondslag aan het feit dat mensen in de problemen komen: een echtscheiding, gokschulden, verlies van baan, vluchten uit een ander land.

- *Langdurige onzichtbaarheid en het stellen van de hulpvraag*

Signalering blijft een belangrijk aandachtspunt, problemen blijven te lang onzichtbaar. Mensen vragen niet of (te) laat om hulp. Problemen worden door anderen niet opgemerkt (verborgen armoede). Mensen schamen zich vaak ook voor hun situatie, vinden het lastig erover te praten en vinden soms ook dat ze het zelf moeten oplossen zonder hulp van bijvoorbeeld de gemeente. Ook bestaat er soms de neiging de problemen te negeren. Het risico dat schulden oplopen, wordt in die situaties vergroot. In dat opzicht gaat het om hulp bij de hulpvraag.

In de hulpstrategie gaat het er soms om de schuldenlast daadwerkelijk aan te pakken via schuldhulpverlening. Ook zijn er mensen, die een dergelijk traject niet in willen. Bij hen gaat de hulpverlening dan meer om zodanig begeleiding en coaching dat de situatie niet verslechtert en stabiliseert. De eigen kracht voor herstel van deze groep is in die situaties beperkt.

Erkenning van het armoedeprobleem, en het liefst vroegtijdig, is de basis om tot een oplossing te komen. Daarbij zijn grote verschillen geconstateerd in de gesprekken: sommigen zijn op basis van deze erkenning voortvarend aan de slag gegaan om uit de armoedesituatie te komen, terwijl anderen er lang in blijven steken. Grote verschillen in het stellen van de hulpvraag: sommige inwoners doen dat zelf en gaan zelf hulp zoeken. Die vragen gaan vaak naar familieleden, als daar mogelijkheden zijn.

- *Communicatie, informatieverstrekking en ontmoeting*

Gelet ook op de langdurige onzichtbaarheid is een communicatie en informatieverstrekking, die ook daadwerkelijk aankomt, belangrijk. Dat vraagt meer om vormen als een gesprek dan de gebruikelijke communicatiekanalen via brieven en nieuwsberichten.

Contacten met de gemeente worden door de inwoners vaak als positief beoordeeld, als ze eenmaal in de situatie van daadwerkelijke hulpverlening komen. De weg daarnaar toe is soms wel moeilijk en wordt als tijdrovend ervaren. Een meer kritische houding wordt aangetroffen bij de verschillende organisaties.

Daarbij klinkt vanuit de gevoerde gesprekken vooral door dat er vanuit de totale situatie moet worden gedacht en vertrouwen moet worden opgebouwd. Soms gaat het ook om culturele verschillen: een zakelijk rationele oplossingsgerichte stijl versus het opbouwen van vertrouwen en van daaruit naar oplossingen zoeken.

Voor veel mensen in deze armoede situatie is ontmoeting heel belangrijk voor het draaglijker maken van de levenssituatie en voor mogelijkheden om mee te doen in de samenleving, zo wordt aangegeven. Dat kan zijn via informele ontmoetingen met familie en andere mensen in de buurt. Daarnaast spelen vrijwilligers van bijvoorbeeld Vincentius, Stichting Leergeld, KBO, e.a. hierbij een belangrijke rol. Deze vrijwilligers vormen vaak de steunpilaren en ankers om overeind te blijven, door er te zijn en door tips te geven richting hulpverlening. Het zijn veelal ook de personen, in wie men vertrouwen heeft. In de gesprekken heeft de RKC daarvan prachtige voorbeelden gezien.

Ook professionele spelers instellingen kunnen een belangrijke rol spelen, juist omdat mensen vaak moeilijk bereikt worden via de traditionele communicatiekanalen.

Gedacht kan worden aan huisartsen, woningstichting JOOST, Contourde Twern, energiemaatschappijen, Brabant water en betrokken gemeentelijke afdelingen. In de gesprekken wordt gepleit voor een bundeling van krachten en een afgestemde aanpak. Om dat te bevorderen wordt het armoedenetwerk genoemd.

3.4 Meedoenpas Boxtel

Ten tijde van het onderzoek is ook de meedoen pas meermaals genoemd als mogelijk instrument bij de aanpak van armoede. In het algemeen gaat het bij dergelijke meedoen passen om de ondersteuning van mensen met een laag inkomen. Vanuit het idee dat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen aan culturele, sportieve of sociale activiteiten.

Met name de Stichting Leergeld heeft bij de gemeente actief onder de aandacht gebracht om voor de gemeente Boxtel een meedoen pas te ontwikkelen.

Hierbij gaan enkele overwegingen en voor- en nadelen van een dergelijke pas. Een verdere verkenning en eventuele uitwerking kan wellicht in het verlengde van dit onderzoek vorm krijgen.

Op de eerste plaats zal het doel van de pas moeten worden aangegeven.

Er zijn verschillende soorten passen in de omloop:

- een pas als participatie-instrument door het verlagen van financiële barrières.
- een pas als citymarketing voor deelname aan evenementen en activiteiten.
- een functionele gemeentepas voor o.a. parkeren, milieustraat, openbaar vervoer.
- een commerciële pas om voorzieningen en producten toegankelijker te maken d.m.v. aanbiedingen van commerciële partijen.

Op de tweede plaats moet worden aangegeven wie de doelgroepen voor een dergelijke pas zijn: wie komen in aanmerking voor een dergelijke pas. Alleen voor minima? Voor kinderen en/of volwassenen? Tot welk inkomen? Of ook voor een breder publiek?

Ten derde is het belangrijk om te bezien welke instrumenten de gemeente op dit moment al tot haar beschikking heeft en of een eventuele aanvulling met een pas ook duidelijk meerwaarde heeft. Daarbij dienen ook de (organisatie)kosten in de afweging worden betrokken.

Een rondje langs gemeenten, waar de discussie over de invoering van een dergelijke pas heeft plaatsgevonden, geeft inzicht in de genoemde voor- en nadelen:

Voordelen

- Drempels voor deelname aan voorzieningen verlagen en participatie verhogen;
- Inkomensbewijs voor minima, waardoor inkomenstoets bij nieuw loket niet nodig is;
- Meer organisaties in de gemeente betrokken maken bij deze doelgroep.

Nadelen

- Kan stigmatiserend werken;
- Vaak arbitraire grenzen. Er vallen altijd mensen (net) buiten de boot van deelname;
- De invoering en de toekenning van de pas brengt kosten met zich mee.

In de gesprekken is het stigmatiserend karakter nogal eens als nadeel aangestipt. Het werken met financiële bijdragen in de vorm van tegoedbonnen bijvoorbeeld kan hetzelfde doel dienen, zo wordt opgemerkt. Het kost minder organisatorische tijd en het kan gericht op bepaalde huishoudens worden ingezet, die het hard nodig hebben.

Uit de door de RKC gevoerde gesprekken komt geen eenduidig beeld naar voren. Een verdere discussie hierover, bijvoorbeeld in het armoedenetwerk, ligt dan ook voor de hand. Daarbij kunnen ook praktijkervaringen in andere gemeenten zoals bijvoorbeeld Vught, Heusden, Loon op Zand en Dordrecht worden meegewogen.

3.5 Besteding budget voor armoedebeleid

Totaaloverzicht armoede en schulden gemeente Boxtel 2018-2023: begroting en besteding. Wat zien we in dit overzicht?

- Jaarlijks is er in de begroting circa € 3.000.000 opgenomen voor minimaondersteuning en worden de budgetten nagenoeg geheel besteed.
- Daarnaast worden diverse subsidies armoede(gerelateerd), verstrekt aan onderstaande organisaties voor een bedrag van circa € 370.000 per jaar.
 - Contourde Twern voor bureau sociaal raadslieden, administratiemaatjes, bureau nieuwkomers en buurtondersteuners in de wijken (€ 302.457)
 - Voedselbank (€ 33.000)
 - Leergeld (ca € 15.000)
 - Taalhuis, Huis73 ((€ 20.000)
- De hoogte van het Welzijnsfonds daalde vanaf 2019 fors doordat er een beleidswijziging heeft plaatsgevonden (in het kader van de toenmalige bezuinigingen). Voorheen werd bij het Welzijnsfonds de maximale bijdrage zoals benoemd in de Verordening uitbetaald. Sinds 2019 moeten inwoners declaraties inleveren van feitelijke uitgaven en wordt aan de hand daarvan uitbetaald. Het Welzijnsfonds is bedoeld voor inwoners (en gezinsleden van 3 tot 18 jaar) met een inkomen tot maximaal 120% van de bijstandsnorm die uit dit fonds een bijdrage kunnen aanvragen voor deelname aan sociaal-culturele, educatieve, sportieve en maatschappelijke activiteiten. Een deel van het Welzijnsfonds wordt gedekt uit de Klijnsmamiddelen. Klijnsmamiddelen zijn bedoeld om alle kinderen van 0 tot 18 jaar kansrijk te laten opgroeien.
- Verder valt op dat de post 'minimaondersteuning kwijschelding' vanaf 2020 op nul staat. Kwijschelding wordt sinds 2020 geboekt op de posten waar deze taken ook uitgevoerd worden; bij de gemeentelijke belastingen. De dekking van de kwijschelding is in het tarief van afval en riolering verwerkt.

	Som van Begr 2018	Som van Werk 2018	Som van Begr 2019	Som van Werk 2019	Som van Begr 2020	Som van Werk 2020	Som van Begr 2021	Som van werk 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Minimaondersteuning, algemeen	0	2.506	0	1.194	0	672	0	1.803	4.500	4.500
Minimaondersteuning, algemeen doorbelasting MGD	769.525	710.597	816.200	780.406	838.400	790.918	942.000	964.265	919.800	951.700
Minimaondersteuning, bijzondere bijstand	1.252.427	1.376.884	1.133.237	1.181.180	1.216.100	1.172.798	1.151.100	1.240.004	1.308.000	1.286.600
Minimaondersteuning, TONK	0	0	0	0	0	0	338.600	44.905	0	0
Minimaondersteuning, welzijnsfonds	459.842	400.104	309.257	295.188	195.100	199.967	206.000	197.638	206.000	206.000
Minimaondersteuning, maatschappelijke participatie	0	8.266	0	0	0	0	0	0	0	0
Minimaondersteuning, armoedebestrijding	0	0	122.000	3.000	113.400	13.200	46.400	14.577	43.300	43.300
Minimaondersteuning, schulddienstverlening (kosten schuldtrajecten)	44.055	57.737	61.760	119.858	44.200	62.429	56.500	54.103	99.300	56.500
Minimaondersteuning, schulddienstverlening doorbelasting MGD	354.061	326.947	375.600	359.128	386.000	364.139	418.200	428.399	421.400	436.000
Minimaondersteuning, kijtschelding	232.871	222.964	236.603	192.033	0	0	0	0	0	0
	3.112.781	3.106.005	3.054.657	2.931.987	2.793.200	2.604.123	3.158.800	2.945.694	3.002.300	2.984.600

NB: ten tijde van het opvragen van de informatie voor dit onderzoek (15 februari 2022), moesten er nog boekingen gedaan worden op 2021 met invloed op het resultaat. Na deze datum hebben er nog enkele mutaties plaatsgevonden. De definitieve uitgaven 2021 wijken nauwelijks af van het bovenstaande overzicht.

3.6 Monitoring en eventuele bijstellingen beleid en beleidsuitvoering

Voor het armoedebeleid vindt geen systematische monitoring plaats. Daar zijn ook geen afspraken over gemaakt. Het zicht op de doelrealisatie is daarmee nauwelijks aanwezig. Daarmee wordt het ook niet echt duidelijk of het beleid eventueel moet worden bijgesteld. Wel is er een monitor voor het sociaal domein. Maar daarin zijn slechts enkele indicatoren opgenomen, die enige relatie hebben met het armoedebeleid (bijvoorbeeld: aanvragen bijzondere bijstand of aanvragen individuele inkomenstoeslag). Maar de relatie met de doelstellingen uit de Nota Armoedebeleid wordt daarin niet gelegd en daarmee wordt de vraag naar eventuele bijstellingen niet opgeroepen.

3.7 Toetsing aan de normen

Bij de onderzoeksvragen zijn normen gehanteerd om tot beoordeling van het beleid te komen. Op basis van de bevindingen en de gehanteerde normen komt de RKC tot de volgende beoordelingen.

Daarbij hebben de kleuren notaties de volgende betekenis:

- Er is niet aan de gehanteerde norm voldaan
- Er is gedeeltelijk aan de norm voldaan
- Er is (vrijwel geheel) aan de norm voldaan

Normen	Toelichting
Het uitgezette beleid wordt daadwerkelijk gerealiseerd in termen van doelen, instrumenten, middelen en bereik van de doelgroepen.	Wat betreft de toepassing van de verschillende regelingen wordt het beleid daadwerkelijk uitgevoerd. Voor het zogenaamde flankerend beleid, gericht op kinderen, vroegsignalering en preventie schulddienstverlening, uitbreiding doelgroep en vereenvoudiging regelingen' geldt dit ten dele. De beperkte personele capaciteit speelt hierbij een rol. Aandachtspunten zijn of blijven: meer oog voor de verborgen armoede, inzet op vroegsignalering en preventieve schulphulpverlening, de responsiviteit en de faciliterende rol van de gemeente,
De uitvoering van het beleid laat een integrale aanpak zien.	Met de instelling van de wijkteams zijn betere voorwaarden voor een integrale aanpak geschapen. Deze functioneren echter nog te kort om het effect op de integraliteit te kunnen zien. Voorts wordt aandacht gevraagd voor de gerichtheid op de totale situatie van huishoudens in een armoede situatie en niet alleen te kijken en denken vanuit de regelingen.
De doelgroepen van het beleid zijn tevreden.	De tevredenheid van de doelgroepen en de organisaties, die in directe zin met de doelgroepen werken, laat een wisselend beeld zien. Sommigen geven aan dat de gemeente een sociaal beleid voert met de uitvoering van de regelingen en zich inzet voor de huishoudens in een moeilijke situatie. Anderen zijn wat kritischer en wijzen erop dat meer moet worden gewerkt vanuit vertrouwen en vanuit een integrale benadering. Gesteld wordt dat personele capaciteit en personele wisselingen hierbij ook weer een rol spelen.
Het beleid wordt actief gemonitord om na te gaan of doelstellingen worden gerealiseerd en of er bijstellingen wenselijk of nodig zijn.	Er vindt geen systematische monitoring plaats van het (de uitvoering) van het armoedebeleid. Ook in de monitor sociaal domein zijn nauwelijks indicatoren opgenomen, die een directe relatie leggen met het armoedebeleid. De daaruit eventueel gewenste bijstellingen van het beleid, komen daarmee niet in beeld.

3.8 Conclusies over de uitvoering van het beleid

Uit de voorafgaande bevindingen en de toetsing aan de normen over het beleid worden de volgende conclusies getrokken:

- De doelen voor het armoedebelief zijn niet systematisch doorvertaald in beoogde effecten en de daaraan gekoppelde inspanningen. Dat maakt het lastig inzicht te geven in de doelrealisatie. Wel kunnen indicaties worden gegeven van datgene wat er daadwerkelijk gebeurt in de uitvoering van het armoedebelief.
- De uitvoering van de regelingen in de sfeer van het armoedebelief vindt plaats conform de afgesproken spelregels. Voort kan uit het overzicht van gerealiseerde activiteiten en projecten worden opgemaakt dat een groot aantal daarvan daadwerkelijk ter hand is genomen. Waar dat niet is gebeurd, wordt de beperkte ambtelijke capaciteit vaak als reden genoemd.
- Voorgaande conclusie laat onverlet dat een aantal aandachtspunten naar voren zijn gekomen, die kunnen bijdragen aan een meer effectieve aanpak en uitvoering van armoedebelief, zoals: meer oog voor de verborgen armoede, een stevigere inzet op vroegsignalering en preventieve schulphulpverlening, een sterkere responsiviteit en faciliterende rol van de gemeente.
- Via de onlangs ingestelde wijkteams wordt beoogd een meer integrale aanpak te realiseren. Naast de roep om een goede interne afstemming wordt ook anderszins aandacht gevraagd voor de integraliteit: het scherper in het vizier nemen van de totale leefsituatie van het huishouden en vandaaruit creatief kijken naar oplossingen, in plaats van rigide denken vanuit de afzonderlijke regelingen.
- Uit de ervaringen van de doelgroepen komt een wisselend beeld qua tevredenheid naar voren. De gemeente wordt door gebruikers en organisaties ruimhartig genoemd en meewerkend. De wachttijden worden op onderdelen wel als zorgelijk beoordeeld: het aantal weken dat het duurt voordat een inwoner een gesprek krijgt en de tijd die nodig is om tot een besluit te nemen, duren soms lang. Ook wordt gewezen op het belang om meer te werken op basis van vertrouwen en daarbij een integrale aanpak te hanteren. De hoge werkdruk en de vele personele wisselingen spelen hierbij overigens een rol.
- Daarnaast komen vanuit de doelgroep als aandachtspunten naar voren:
 - meer (h)erkenning van de diversiteit van de doelgroep en de problemen;
 - meer speuren naar de verborgen armoede en de langdurige onzichtbaarheid van de armoede en helpen bij het stellen van de hulpvraag;
 - de rol van vrijwilligers en professionele spelers stimuleren, waar het gaat om het vroegtijdig bereiken van de doelgroepen, vooral ook omdat de traditionele communicatiekanalen beperkt werken.
- Een eerste verkenning naar de invoering van een 'Meedoen Pas' in Boxtel levert geen eenduidig beeld op. De voorstanders wijzen op aspecten als: drempels voor participatie worden verlaagd, de pas vormt een inkomensbewijs voor minima (waardoor een inkomensstopers bij een nieuw loket niet nodig is), meer organisaties worden betrokken bij de doelgroep. De bedenkingen hebben vooral betrekking op: het stigmatiserend karakter van de pas, vaak arbitraire grenzen en geen maatwerk op individuele huishoudens, de invoeringskosten.
- Uit het meerjaren financieel overzicht van de gemeente blijkt dat in de jaren 2018 t/m 2021 jaarlijks een bedrag van circa 3 miljoen euro beschikbaar is dat nagenoeg geheel wordt besteed.
- Er vindt geen systematische monitoring plaats van (de uitvoering) van het armoedebelief. Ook in de monitor sociaal domein zijn nauwelijks indicatoren opgenomen, die een directe relatie leggen met het armoedebelief. De daaruit eventueel gewenste bijstellingen van het beleid, komen daarmee niet in beeld.

4 Rollen en samenspel bij beleidsvorming en uitvoering

4.0 Onderzoeksvragen over rollen en samenspel bij beleidsvorming en uitvoering

In deze paragraaf staan de rollen het samenspel bij (de realisatie van) het armoedebeleid centraal.

Daarbij worden onderstaande vragen beantwoord.

Vervullen de verschillende spelers hun rol conform het beleid?
Hoe krijgt het samenspel raad en college vorm?
Hoe ziet het samenspel eruit binnen MijnGemeenteDichtbij?
Hoe ziet het samenspel met stakeholders eruit?

4.1 De rolvervulling conform het beleid

In de beleidsnota Armoedebeleid wordt niet ingegaan op de binnengemeentelijke rolverdeling. De organisatorische veranderingen in de afgelopen jaren hebben overigens ook invloed op de interne rolverdelingen, bijvoorbeeld de instelling van wijkteams.

In het beleid worden wel de verschillende stakeholders benoemd, die betrokken zijn (bij de uitvoering van) het armoedebeleid. Uit de gesprekken komt naar voren dat deze rollen ook daadwerkelijk worden opgepakt. Niet alleen professionele organisaties als Contourde Twern en Woonstichting JOOST, maar vooral ook vrijwilligersorganisaties als Vincentius vereniging, Stichting Leergeld, Voedselbank, Sociaal Raadslieden, KBO, e.d. spelen een cruciale rol in de uitvoering van het beleid. Vooral de directe contacten met de doelgroep van deze organisaties zijn belangrijk in termen van ondersteuning, advisering bij het stellen van de hulpvraag, en het wijzen van de weg naar mogelijke oplossingen.

Kritische kanttekeningen komen naar voren over het armoedenetwerk. In het beleid wordt daarover gezegd:

'allerlei organisaties in Boxtel zijn lid van het armoedenetwerk. Voorzitter is de opbouwwerker van Contourde Twern. Twee à drie keer per jaar komt het armoedenetwerk bij elkaar. Daar wordt nieuws uitgewisseld over wat er bij die organisaties op het programma staat, welke ontwikkelingen er worden verwacht en er kan een thema worden besproken.'

Het armoedenetwerk heeft afgelopen jaar niet actief gefunctioneerd. Er is slechts één bijeenkomst geweest, in het vierde kwartaal 2021. In paragraaf 4.4 wordt nader ingegaan op het armoedenetwerk.

4.2 Het samenspel raad en college

Zoals hiervoor aangegeven zijn er geen specifieke afspraken gemaakt over het samenspel tussen raad en college.

Bij de portefeuillevreiding binnen het college is het sociaal domein verspreid over verschillende portefeuillehouders. Daarmee ligt er een opgave voor stevige afstemming om met één mond te spreken en tot een geïntegreerde uitvoering te komen.

Het samenspel tussen raad en college krijgt - wat betreft het armoedebeleid - feitelijk alleen via de P&C-cyclus vorm. Temeer omdat de monitor sociaal domein ook nauwelijks informatie bevat over het armoedebeleid.

In de begroting 2022 wordt verwezen naar het Beleidsakkoord. Voor het armoedebeleid zijn daarbij de volgende punten van belang:

- *'We streven naar een groei in de doorstroom van het aantal klanten van bijstand naar loonkostensubsidie en regulier werk.*
- *Mensen met een bijstandsuitkering hebben verantwoordelijkheid over hun eigen beslissingen: belonen als ze het goed doen, straffen als zij zich structureel niet aan gemaakte afspraken houden. Wederkerigheid is hierin het sleutelwoord.*
- *Consulenten hebben een attitude van helpen en begeleiden in plaats van straffen en afdwingen via regels.*
- *Wij gaan de regels voor (bijzondere) bijstand en het Welzijnsfonds herijken.*
- *We hechten grote waarde aan goede schulddienstverlening en structurele begeleiding van inwoners die het betreft.*
- *We ondersteunen de Voedselbank en Vincentius.'*

Aan de hand hiervan heeft de raad de mogelijkheid het armoedebeleid te bespreken en erop te sturen.

Afgelopen jaren heeft dat weinig aandacht gekregen, met uitzondering van de begrotingsbehandeling in november 2021. Toen is door een aantal partijen een motie ingediend om de Klijsma middelen alleen in te zetten voor kinderen in armoede en niet onder te brengen in het Welzijnsfonds, dat een meer generieke inzet mogelijk maakt. Voor deze motie bestond geen meerderheid in de raad.

4.3 Het samenspel binnen MijnGemeenteDichtbij

Binnen MijnGemeenteDichtbij zijn veel teams en disciplines betrokken.

In de gesprekken wordt nogal eens de gewezen op de bereikbaarheid van het Loket Wegwijs en de aansluiting van hieruit naar andere spelers binnen de gemeente. In dat opzicht zou het loket zijn naam meer eer mogen aan doen, zo wordt gesteld.

Veel wordt in dit verband verwezen naar de ingestelde wijkteams. Deze functioneren echter nog maar kort en moeten voor een deel ook nog beter 'ingeregeld' worden. Daarom zijn de beoogde verbeteringen in het samenspel nog niet duidelijk waarneembaar, zo wordt vanuit de organisatie opgemerkt.

De kanteling van teamleiders per domein naar wijkteammanagers per wijkteam is gaande en zal ook moeten leiden tot versterking van de integraliteit.

4.4 Het samenspel met stakeholders

Bij de aanpak van de armoede zijn veel spelers betrokken. In paragraaf 3.2 is daar ook al op ingegaan. De RKC heeft in de gesprekken met huishoudens alsook maatschappelijke organisaties geconstateerd dat tal van spelers actief zijn, die prachtig werk leveren om de situatie van arme huishoudens te verlichten. Dat gebeurt op veel manieren: ondersteuning bij aanvragen voor regelingen richting gemeente, verstrekken van voedsel, 'er voor mensen zijn en naast de mensen gaan zitten', kinderen mogelijkheden bieden om mee te doen, e.d.

Er functioneert een zogenaamd Armoede Hulpverlenings Overleg, waarin een beperkt aantal stakeholders en gemeente periodiek overleggen.

In de gesprekken klinkt een luide oproep om een stevig armoedenetwerk te mobiliseren. De gemeente wordt gevraagd in deze een faciliterende rol te pakken.

Er bestaat groot draagvlak bij de verschillende spelers voor een dergelijk armoedenetwerk. Toch zijn er ook nog wel accentverschillen in de opvattingen over dit netwerk. Wat betreft de samenstelling zijn sommige spelers voorstander van een kernnetwerk, met daarin vertegenwoordigers van gemeente, Contourde Twern, Woonstichting JOOST, Vincentius, Voedselbank, Stichting Leergeld. Enkele keren per jaar zou een bredere netwerkbijeenkomst kunnen worden georganiseerd, waarbij ook andere spelers aansluiten. Ook over het trekkerschap van dit netwerk bestaat op dit moment nog onduidelijkheid: moet dat de

gemeente of ContourdeTwern (in opdracht van de gemeente) zijn? Over het voorzitterschap worden ook varianten genoemd die nader verkend moeten worden

Met een dergelijk netwerk kan een meer gebundelde uitvoering van het armoedebeleid ontstaan door:

- kennis te delen, ervaringen uit te wisselen en de beleidsrichtingen 'warm te houden';
- afstemming van de uitvoeringsactiviteiten te stimuleren in het verlengde van het vastgestelde beleid, bijvoorbeeld over vroegsignalering, verborgen armoede, communicatie, e.d.;
- het duidelijker benoemen wie welke rol speelt bij welke uitvoeringsacties;
- het gezamenlijk volgen van de voortgang in de uitvoering van het armoedebeleid en het signaleren van eventuele knelpunten.

De taakverdeling tussen gemeente en Contourde Twern verdient daarbij aandacht. In de Maatschappelijke opdracht Contourde Twern 2021 is opgenomen dat Contourde Twern het armoedenetwerk coördineert. Er is niet omschreven wat deze taak inhoudt. De RKC stelt vast dat er ruis is over de afspraken dan wel het niet waarmaken van de gemaakte afspraken met betrekking tot het armoedenetwerk.

Het netwerk kan niet alleen bij de beleidsuitvoering een belangrijke rol spelen, maar ook bij de actualisering van het beleid zelf. Geconstateerd wordt in de gesprekken dat partners in het armoedenetwerk zoals Vincentius vereniging, Stichting Leergeld, Voedselbank, Bureau Sociaal Raadslieden, Contourde Twern met maatschappelijk werk en administratiemaatjes dieper in de samenleving zitten en in die zin van grote betekenis zijn. Dat geldt voor het onderkennen van armoedesituaties, het leggen van eerste contacten en het helpen stellen van de hulpvraag. Natuurlijk zijn er ook andere spelers, die dit soort signalen kunnen geven, zoals woonstichting JOOST via het inzicht in huurachterstanden, de gemeente door achterstand in betalingen van gemeentelijke belastingen, huisartsen via gesprekken in de praktijk, energiebedrijven door niet betaalde energierekeningen. Met respect voor de privacywetgeving kunnen er stappen worden gezet om deze signalen te delen en te komen tot een afgestemde aanpak. De eerste stappen zijn hiervoor gezet.

Een ander aspect in het samenspel, dat vanuit de betrokken organisaties vaak genoemd wordt, kan worden samengevat onder de noemer 'responsiviteit'. Daarmee wordt bedoeld dat de gemeente open moet staan voor initiatieven en verzoeken uit de samenleving. Winst is te behalen door naar elkaar toe (gemeente en organisaties) expliciet te benoemen welke rol men wil pakken en ook kan pakken, gelet op capacitaire en financiële mogelijkheden. Het duidelijk uitspreken van de verwachtingen naar elkaar toe kan helpen ruis in deze te voorkomen. Ruis, waarvan nu soms sprake is, zo blijkt uit de interviews.

Ten slotte wordt gewezen op een meer specifiek punt in het samenspel met stakeholders. Bij de schulddienstverlening wordt onderscheid gemaakt in twee fases. De eerste fase (de zogenaamde stabilisatiefase) wordt door de gemeente zelf uitgevoerd, terwijl de tweede fase (de daadwerkelijk uitvoering van de schulddienstverlening) wordt uitgevoerd door Kredietbank West-Brabant. Gepleit wordt voor een betere en vooral snellere aansluiting van fase 1 naar fase 2. Daardoor blijven mensen minder lang in een schuldenpositie zitten. Dat vraagt om een heldere, eenduidige gedragslijn binnen de gemeente.

4.5 Toetsing aan de normen

Bij de onderzoeksvragen zijn normen gehanteerd om te komen tot beoordeling van de rollen en het samenspel bij beleid en uitvoering. Op basis van de bevindingen en de gehanteerde normen komt de RKC tot de volgende beoordelingen.

Daarbij hebben de kleuren notaties de volgende betekenis:

- Er is niet aan de gehanteerde norm voldaan
- Er is gedeeltelijk aan de norm voldaan
- Er is (vrijwel geheel) aan de norm voldaan

Normen	Toelichting
De verschillende betrokken spelers vervullen hun rol conform het beleid.	De interne rolverdeling is niet expliciet benoemd, zodat toetsing op deze norm niet mogelijk is. De rollen van stakeholders zijn wel benoemd en er is conform gehandeld
Het college brengt de raad in positie om hun rol als kadersteller, controleur en volksvertegenwoordiger goed te vervullen. Het gaat hierbij vooral ook om juiste en tijdige informatievoorziening.	De raad wordt alleen via de P&C-cyclus in positie gebracht en niet via afzonderlijke tussentijdse beleidsvoorstellen over het armoedebeleid (na vaststelling van de Nota Armoedebeleid (2018)). De informatievoorziening is beperkt, mede omdat in de monitor sociaal domein de beleidsdoelen uit de armoede nota niet worden gevolgd.
De raad pakt deze rollen ook daadwerkelijk op.	De raad wordt beperkt geïnformeerd (zie hiervoor), maar neemt zelf ook niet veel initiatief om daar verandering in te brengen. Wel heeft de raad in november 2021 via een – overigens verworpen - motie bij de begrotingsbehandeling een onderdeel van het armoedebeleid expliciet aan de orde gesteld.
Binnen de ambtelijke organisatie is duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is en die verantwoordelijkheid wordt ook waargemaakt.	Via de reguliere taakverdeling zijn de verantwoordelijkheden verdeeld. De verantwoordelijkheden zijn belegd en er wordt ook conform gehandeld, vooral in de uitvoering van de regelingen en voorzieningen.
Het samenspel met stakeholders is duidelijk aangegeven en er wordt ook conform gehandeld.	De stakeholders zijn wel benoemd, maar het samenspel met de stakeholders vraagt om een krachtigere rol vanuit de gemeente, mede gelet op de grote betekenis van deze partners voor de uitvoering van de beleidsdoelen.

4.6 Conclusies over de rollen en het samenspel

Uit de voorafgaande bevindingen en de toetsing aan de normen over de rollen en het samenspel worden de volgende conclusies getrokken:

- De rolverdeling voor het armoedebeleid volgt de reguliere taakverdeling binnen de organisatie. De rollen rondom de uitvoering van de regelingen zijn helder en over het algemeen goed opgepakt. Dat geldt minder voor de uitvoering van de activiteiten op beleidsmatig terrein. Het gaat hierbij vooral om de onderlinge afstemming tussen de beleidsvelden jeugd, wmo en participatie. Bij de huishoudens in een armoedesituatie gaat het immers vaak om meervoudige problemen. Dat vraagt om een integrale beleidsmatige aanpak en maatwerk. Daar is nog winst te behalen. Met de instelling van de wijkteams wordt beoogd het (interne) samenspel te intensiveren en de integrale aanpak te versterken.

- Met de instelling van de wijkteams wordt beoogd het samenspel te en de integrale aanpak te versterken. Een verdere doorontwikkeling in de praktijk is nog nodig om deze kansen daadwerkelijk te verzilveren.
- Het samenspel tussen raad en college krijgt vorm via de P&C-cyclus. Daarbuiten is specifiek voor het armoedebeleid door het college geen voorstellen aan de raad aangereikt en de raad heeft daar zelf ook niet om gevraagd. De monitor sociaal domein voorziet hierin ook niet, omdat hierin over het armoedebeleid weinig relevante beleidsinformatie is opgenomen.
- In het samenspel met stakeholders komen de volgende aandachtspunten naar voren:
 - de verschillende stakeholders vervullen een cruciale rol bij de uitvoering van het armoedebeleid;
 - van de gemeente wordt een stevigere faciliterende rol en een meer responsieve houding verwacht;
 - een voortvarende mobilisering van het Armoedenetwerk helpt in veel opzichten: een bundeling van kennis en uitvoerend vermogen, een meer afgestemde beleidsuitvoering, een betere blik op de verborgen armoede en de vroegsignalering, een beter zicht op de uitvoering en daarbij optredende problemen alsook eventuele bijstellingswensen van het beleid.
- Er bestaat groot draagvlak bij de verschillende spelers voor een dergelijk armoedenetwerk. Toch zijn er ook nog wel accentverschillen in de opvattingen over dit netwerk. Wat betreft de samenstelling zijn sommige spelers voorstander van een kernnetwerk, met daarin vertegenwoordigers van gemeente, Contourde Twern, Woonstichting JOOST, Vincentius, Voedselbank, Stichting Leergeld. Enkele keren per jaar zou een bredere netwerkbijeenkomst kunnen worden georganiseerd, waarbij ook andere spelers aanschuiven. Ook over het trekkerschap van dit netwerk bestaat op dit moment nog onduidelijkheid: moet dat de gemeente of ContourdeTwern (in opdracht van de gemeente) zijn? Over het voorzitterschap worden ook varianten genoemd die nader met verkend moeten worden.